БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 38 (11636) | 1968 оной февралиин 14, среда | Сэн 2 мүнгэн

...НОМИКО ШУДАЛХА—МҮНӨӨДЭРЭЙ ЭРИЛТЭ

«Колхоз, совхозуудай экономико хүгжөөлгэдэ үдэр бүри hаналаа табиха гээшэ партиина органуудай ажал ябуулгын гол шухала, шиидхэхы хэрэг болоно».
(КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй тогтоолhоо).

...-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумэй. ...XXIII съездын шиидхэбэринүүдэй үндэ... ...рүүлэгдэhэн экономическа хэмжээнүүдэй ...дөө ажахые хурданаар хүгжөөхэ, колхоз, ...нэй ажахые олзо орошо ехэтэйгээр эрхил... ...гогдонхой. Энээниие манай республикын ...дайшье жэшээ дээрэhээ харахаар байна.

...эн хоёр жэлэй туршада республикын совхо... ...олзо доход 2,5 дахин дээшэлжэ, гарзань хоёр ...hон байха юм. Колхозуудай бүхы олзонь ...тээр ехэ болоо. Урдань гарзатай байhан ...муу мүнөө ашаг олзо оруулдаг болонхой.

...ын, Бэшүүрэй, Шергинскэ, Хүдэриин совхо... Улаан-Үдын аймагай «8-е Марта», Зэдын Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозуудта ...ческа хүдэлмэри ниилээд hайжаруулагдаhа... ...ахы доторой тоосоо нэбтэрүүлhэнэй, гүрэнэй, ...мүнгэ зөөридэ эзэн ёhoop хандадаг боложо ... ашаар үйлэдбэринь жэлhээ жэлдэ ургана. ...зонь дээшэлнэ.

...скын аймагай совхозууд hүүлэй гурбан жэл... ...гаа тусхай шэглэлтэйгээр хүгжөөhэнэй, ...нигөө хубинуудые ажахын тоосоондо ..., ...рэнэйнгээ дүүргэлтые hара, квартал бү... ...шан шалгадаг болоhоной эсэстэ экономиконь ...билаа. Совхозуудай үйлэдбэриин гол фондын ...тухэриг бүриhөө 1194 түхэригэй олзо доход ...болоо гэхэ гү, али тэрэнь хоёр дахин ашаг ...ор хэрэглэгдэдэг болонхой. Хэрбээ аймагай ...урдань жэлдээ 900 мянга гаран түхэригэй ...рэнэ хэдэг байбал, үнгэрhэн 1967 ондо 500 ...түхэриг олзо оруулаа.

...ашье хүдөө ажахын экономикын хүгжэлгэ ...үе сагай эрилтые ханганагүй, колхоз, совхо... ...лэдбэридэ бии байгаа арга боломжонууд ...хэглэгдэнэгүй гээшэ. Олохон ажахынуудай ...лhэн продукциин өөрын үнэ сэн түсэбөөр ...hанhаа дээгүүр байжа, тэдэнэр жэлээ гар... ...дүүргээ. Илангаяа Яруунын, Хэжэнгын ...дай совхозууд ехээр гарзатажа гараhан юм. ...оз, совхозуудай үйлэдбэриин гол фондынуудые ...ашаг ехэтэйгээр хэрэглэхэ тушаа анхарал ...агүй тооной. Тэрэл ушарhаа үнэ сэн ехэтэй ...комбайн мэтэ машинануудые сагhаа урид ...огаха, малай фермэнүүдэй ажал ехэтэй ...ри оньhожоруулхаар абтаhан түхеэрэлгэнүү... ...глэнгүйгөөр хаяха баримтанууд али олон ...

..., отарануудта тоо бүридхэлэй hула, муу ...эрэhээ олохон ажахынуудта тэжээл зөөл... ...нгала силос зоолгэдэ, айхабтар ехэ мүнгэ ...гдэнэ. Малай фермэнүүдтэ үгтэhэн үнэтэй ...ряа талханай зүйл ашаг үрэ багатайгаар, ...хиналтагүйгөөр гаргашалагдажа, продук... ...ын үнэ сэн үргэгдэнэ.

...ай бүтээсэ гээшэ колхоз, совхозуудай эконо... ...гэн шухала сэгнэлтэ байха юм. Табан жэ... ...ёhoop ажалай бүтээсэ дунда зэргээр жэл ...совхозуудта 8,3 процент, колхозуудта—6,9 ...дээшэлхээр хараалагданхай. Теэд үнгэрhэн ...до республикын совхозуудта ажалай бүтээсэ 4,1 процент, колхозуудта оройдоо 0,5 процент дээшэлhэн.

Элэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, республикын колхоз, совхозуудта экономическа хүдэлмэри hулаар, хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Олонхи колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, экономистнууд, мэргэжэлтэд бригада, фермэнүүдые ажахын тоосоондо оруулhан нэрэ зүүгээд лэ, тэрэнэй дүүргэлтын хойноhоо хиналта табидаггүй, мии жэлэй дүүрэhэн хойно дүтагдалнуудаа тэмдэглээд лэ hаладаг байна.

hүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө нютагуудта экономико шудалха hуралсал эмхидхэгдэдэг болобошье, үшөөл мүнөө сагай эрилтэдэ хүрэнэгүй. Колхоз, совхозуудай дунда шатын хүтэлбэрилэгшэд, гүүртэ, отарануудые даагшад экономикоёо гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ шададаггүй байха юм. Продукциин өөрын үнэ сэн хямдаруулхын, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тула юу хэхээ hайса ойлгодоггүй. Тэрэшэлэн үйлэдбэриин гол фонд зүбөөр хэрэглэхэдэ, ашаг үгалгыень дээшэлүүлгэдэ юун хэрэгтэйб гэжэ hайн мэдэдэггүй.

hаалиин гүүртэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд центнер hү абахын тула хэды шэнээн мүнгэ зөөри гаргашалагданаб гэжэ hонирходоггүй, тэрэнээ бага болгохын тула юу хэхэ байhанаа обёордоггүй. Тиимэл хадань гамгүйгөөр электрын элшэ хүсэ гаргашалдаг, гэгээн сагаан үдэр дунда, бүхэли hүниндөө олон томо лаампанууд фермэ соогуур яларжа байдаг ха юм.

Игэжэ «нюдэ балай» хүдэлхэ саг үнгэрөө. hаяхан болоhон КПСС-эй областной XXVI конференци дээрэ хүдөөдэ экономическа хүдэлмэри эрид hайжаруулха, колхоз, совхозуудай үйлэдбэрине тусхай шэглэлтэй болгохо, ажахын тоосоо хаа хаанагүй нэбтэрүүлхэ асуудалнуудта онсо анхарал табигдаа. Энээнэй ашаар саашадаа хүдөө ажахын продукци бүри ехээр абаха, тэрэнэй өөрын үнэ сэн хямдаруулха зорилго табигданхай. Тусхай шэглэлтэй томо фермэнүүдые эмхидхэжэ, тэндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри оньhожоруулха, колхоз, совхозуудта ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хэрэг мүнөө үе сагай эрилтэ болонхой.

Областной партиина конференциин хараалhан зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ хүдөөгэй коммунистнуудай, бүхы ажалшадай мүнөөдэрэй шухала хэрэг мүн. Колхоз, совхозуудта экономическа хүдэлмэри hайжаруулхын тула нэн түрүүн ажахы бүхэндэ экономическа совет гү, али экономическа бюро байгуулжа, үнгэрhэн жэлэй дүн наринаар согсолжо, hайса зүбшэн хэлсээд, саашанхи хүдэлмэреэ тодорхойлхо ушартай. Тиихэ зууроа партиина организацинууд колхознигуудта, совхозуудай хүдэлмэришэдтэ экономико шудалхадань туhалха, тэдэнэрэй дунда hуралсал эмхидхэхэ зэргэтэй.

Эдэ бүгэдэ анхаралда абтажа, манай газетын хуудаhануудта «экономико шудалха клуб» нээгдэhэн байна. Энэ клубай хоёрдохи булэг материалнууд мүнөөдэрэй номерто толилогдобо. Колхоз, совхозуудай экономистнууд, хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, үргэн олон колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд эндэ толилогдоhон материалнуудтай танилсажа, өөhэдынгөө hанамжа, дурадхалнуудые бэшэжэ, хүдөөдэ экономическа хүдэлмэри hайжаруулха, хүдөө ажахыгаа ашаг үрэ ехэтэй болгохо хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахыетнай хүсэе.

АМЖАЛТААРНЬ АМАРШАЛБА

hаяхан Худанай леспромхоздо Москваhаа баяртай мэдээсэл абтаа. Леспромхозой коллектив үнгэрhэн жэлэй IV кварталай хүдэлмэриин дүнгөөр модошодой дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараад, СССР-эй Ой модоной, модо болбосоруулгын болон целлюлозо-саарhанай промышленностиин министерствын, профсоюзай ЦК-гай президиумэй дамжуулгын Улаан тугта, 1-дэхи мүнгэн шанда хүртэбэ.

Ой модоной промышленностиин министр нүхэр Тимофеев, профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ нүхэр Шелаев эрхимлэжэ гараhантайнь дашарамдуулан, леспромхозой модошодые амаршалба. Түйлаhан амжалтаяа арьбадхаха, табан жэлэй түсэбые болзорhооо урид дүүргэхэ, мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ саашадаашье ябахыень модошодто министр хүсэhэн байна. Худанай леспромхозой модошод 1968 оной түрүүшын үдэрhөө оролдосо ехэтэйгээр ажаллажа, декада, hара бүриингөө даалгабари үлүүлэн дүүргэнэ.

Н. ТЮРНЕВ.

ДҮРБЭДЭХИ УЛААН ТУГ

Ленинэй орденто локомотив-вагон заhабарилгын заводой коллектив Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ hайн үрэ дүн туйлажа, IV-дэхи кварталай дүнгөөр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта хүртэбэ.

Заводой коллектив үнгэрhэн жэлэй бүхы дүрбэн кварталай туршада социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ ябаа. 1-дэхи кварталай дүнгөөр СССР-эй Зам харилсаанай министерствын болон профсоюзай ЦК-гай, II-дохи кварталай дүнгөөр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан тугта хүртэhэн байна. Октябриин 50 жэлэй хүндэлэлэй социалис уялгануудаа, мүн III-дахи кварталай түсэбые амжалтатайгаар дүүргэhэнэй түлөө Зам харилсаанай министерствын болон профсоюзай ЦК-гай Дурасхаалта улаан тугаар шагнагдаhан юм.

СССР-эй зам харилсаанай министр И. П. Бещев, профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ Е. Т. Чередниченко ЛВРЗ-гэй коллективые шэнэ амжалтаарнь амаршалжа, мүрысөөнэй тугые саашадаашье дээрэ үргэн ябаха, нийтын үйлэдбэрине ашаг ехэтэй болгохо, табан жэлэй гурбадахи жэлдэ абаhан социалис уялгаяа нэрэтэй гүрэтэйгөөр дүүргэхыень хүсэбэ.

Заводой хүдэлмэришэд энэ жэлэй түрүүшын hарада hайнаар ажаллажа, январиин түсэбые үлүүлэн дүүргээ.

ЭРХИМ АЖАЛАЙ ЖЭШЭЭ

ТҮНХЭН. (**Телефоноор абтаба**). «Сибиряк» колхозой механизаторнууд энэ жэл хэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар техникэеэ заhабарилжа байнхай. Мүнөө ажахы доторхи элдэб маркын 50 тракторай 35-ниинь хабарай тарилгада бэлэн болгогдоо. Гадна заhабарилагшад плуг, борной, сеялкэ болон бэшэшье машинануудаа заhабарилжа дүүргэхэнь. Колхозой механизаторнууд тарилгада хэрэглэгдэхэ бүхы техникэеэ Совет Армиин hайндэр—февралиин 23 болотор заhабарилжа дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Заhабарилагшадай энэ уялгаяа бэелүүлхэнь дамжаггүй. Ушар юуб гэхэдэ, тэдэнэр халаанайнгаа даабарие ходо үлүүлэн дүүргэнэ бшуу. Жэшээнь, мотоор заhабарилдаг А. Шекин, И. Усольцев, Д. Бобков, токарьнууд М. Кобелев, П. Шушаков, электро-гагнууршад Г. Парфенов, М. Донской, түмэршэ дархан В. Попов гэгшэд эрхим ажалай жэшээ харуулна.

Д. ЯНДАНОВ.

ХҮСЭЕЭ ЭЛСҮҮЛХЭДЭЭ...

Орон дотор социалис мүрысөөн дэлгэржэ, хүн бүхэн түүхэтэ табан жэлэйнгээ түсэб даабаринуудые болзорhооонь урид дүүргэхээр эрмэлзэнэ.

hаяшаг Хёлгын леспромхозой Тургенево участогай коллектив хамтын суглаа үнгэргэжэ, социалис шэнэ уялгануудые абаа. Эрхим hайнаар ажаллан, хододоо түрүү зэргэдэ ябадаг А. Зайнулинай бригадынхид үнгэрhэн жэлэй даабариhаа гадуур 270 кубометр модо бэлэдхээ hэн.

Мүнөө эдэнэр түүхэтэ табан жэлэйнгээ түсэбые 1970 оной ноябриин нэгэндэ дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 1.900 кубометр модо отолхо гэжэ хараалаанхай.

Тиихэдэ тус бригадатай мүрысэн хүдэлдэг, шпала хюрөөдэдэг Матвей Фетисовэй даадаг бригадынхид табан жэлэйнгээ түсэб даабари мүн лэ ноябрь hарын нэгэндэ дүүргэжэ, түсэбhөө үлүүлэн 600 кубометр модо бэлдэхээр хараалаа.

Урдаа табиhан хараа зорилгонуудаа нэрэтэй гүрэтэйгөөр дүүргэхэ арга боломжонууд эндэхи модошодто бии. Мүнөөшье, үбэлэй хүйтэнэй түлэг шангаржа байhан үедэ, хамаг техникэнь бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдана, нормоёо дүүргэдэг хүдэлмэришэдэй тоо олоширно.

П. АЮШЕЕВ.
Бэшүүрэй аймаг.

...УДАПЕШТДЭ БОЛОХО УУЛЗАЛГАДА ...ХА ДҮҮ ПАРТИНУУД БЭЛЭДХЭНЭ"

...Т. (ТАСС). «Будапешт... ...уулзалгада аха дүү парти... ...нэ» гэhэн гарнаттай... ...-эй ЦК-гай таhагые даагша Пуя гэгшын статьяае ... газетэ толилоо.

... ба хүдэлмэришэнэй ... уласхоорондын зүблөө ...тухай hанамжануудаа мэ...гоор Будапештдэ кон... уулзалга хэхэ тухай ... ноябриин 25-да 18 ... хүдэлмэришэнэй парти... ...лэй толилогдоhоор хо... ...ра болобо гээд статья ...

...Социалис хүдэлмэришэ... ...аха дүү партинуудай хүн... ...бэриин үндэhөөр консуль... ...лзалгада удаарангүйгөөр ... ороо. Коммунис ба ...нэй партинуудай түлөө... 1960 ондо Москвада боло... ...хабаадаhан 74 аха ... ВСРП-тэй Центральна ...лнуудые эльгээгээ, гэ... ...ан партида өөрhөөнь дүл... ...шалтагаанаар уряалнууд ... шададгаагүй. Хитадай ...партиин ба Албаниин ажа... ...ин гүлөөлэгшэд уряалые ...hаа арсаа. Дабагдаша... ...нүүдэй тохёолдоhон Индонезиин, Таиландын, ... Малайзиин коммунис пар... ...хүтэлбэридэ уряалнууд ... шададгаагүй.

... бэлэдхэлые зүбшэн ...лгоор Будапештдэхи ...на уулзалга эмхидхэхэ ...унис хүдэлөөнэй хүгжэл... ...лэн, эгээн лэ хаhа саг ...раhан үүсхэл болоно ...скэ консультативна ...тухай асуудалаар 65 ком... ...хүдэлмэришэнэй парти ...олоо мэдүүлээ, тэдэнэй ...уулзалга хэхэ шухала ...гээд статья соо саашa... ...лгэнэ. Хитадай ба Ал... ...партинуудhаа гадна, кон... ...уулзалгада өөhэдын... ...гшэдые эльгээхэгүйбди ... парти мүнөө мэдүүлээд ... хадаа Кубын коммунис ...ландын коммунис пар... ...зүүнэй үзэл баримтал... ...болоно. Германиин Социа... ...эл парти—Баруун Бер... ...hоо хойшо байгуулаг... ...зарим партинууд кон... ...уулзалга хэхые хүсэдөөр ... уласхоорондын зүблөөндэ ... хүдэлмэридэ хабаадалсаха ...олгохые гуйна.

...болходоо, консультативна ...хые олонхи коммунис ба ...нэй партинууд hайшаа... ...

...ис ба хүдэлмэришэнэй пар... ...уласхоорондын зүблөөнэй ...атай асуудалнуудые Бу... ... консультативна уул... ... харан үзэжэ шадаха ... партинуудай тоолодог ...hанамжануудаа үргэнөөр мэдэлсэhэнэй ашаар тус уулзалга коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөө зарлаха үүсхэлшэнь болохо гэжэ тэдэнэй хүлеэдэг байhые баримталдаг хараа бодолнуудынь гэршэлжэ үгэнэ.

Уласхоорондын зүблөөндэ бэлэдхэхэ талаар консультативна уулзалгын шэнэ шухала шата боложо үгэхые манай парти эрмэлзэнэ гээд Ф. Пуя бэшэнэ. Болохоёо байгаа уулзалгада хабаадагшад уласхоорондын зүблөөндэ хамаатай тус тус асуудалнуудаар hанамжануудаа мэдэлсээд хизаарлахагүй, харин саашанхи бэлэдхэл хэхэ зорилгонууд тухай үгээ ойлголсохо гэжэ бидэнэр багсаанабди. Энээнэй эсэстэ уласхоорондын зүблөөндэ сэхэ бэлэдхэл февралиин консультативна уулзалгаhаа хойшо эхилжэ шадаха бэзэ.

Будапештдэ консультативна уулзалга болон бэелхэ уласхоорондын зүблөөндэ бэлэдхэлэй түхэл маягые олонхи аха дүү партинууд зүбшөөнэ гэжэ коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай баримталдаг хараа бодол мүн лэ харуулжа үгэнэ. Энэ уулзалгын консультативна шэнжэтэй байhаниинь уласхоорондын зүблөөндэ бэлэдхэлэй үргэн ехэ демократида үндэhэлэн эхилхые хангаха байна. Ушарынь, бэлэдхэлдэ хабаадагшад уласхоорондын зүблөөнэй шухалын шухала асуудалнуудаар hанамжануудаа үргэнөөр мэдэлсэлгэдэ үндэhэлэн хамтараа зүбшэн хэлсэжэ, өөhэдынгөө хараа бодолые найруулан хэлэжэ шадаха ёhотой бшуу.

Будапештдэхи консультативна уулзалгаhаа хойно хэгдэхэ бэлэдхэлэй бүхы шатануудта демократизмын сахигдадаг байха хэрэгтэ Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй парти ехэ анхарал хандуулна. Игэжэ тус тус асуудалнуудые шиидхэлгэдэ коммунис партинуудай Центральна Комитедүүдэй болотоор туhалжа шадаха, гараhан арсалдаата асуудалнуудаар өөhэдынгөө хараа бодол хододоо хэлэжэ ба уласхоорондын зүблөөнэй юрэнхы хараа бодолые тодорхойлолгодо творческоор туhалжа шадаха байлтые хангаха байна.

Эб эмхи алдахуулагшадай hүйлхэлгын хүдэлмэри хэбэшье нэгэдэлээ бэхижүүлхэ эрмэлзэлгын уласхоорондын коммунис хүдэлөөндэ бүри ехээр гаргагдадаг боложо байhан тухай урда тээнь олдоhон дүй дүршэлые коммунис партинуудай хараа бодол лаблан гэршэлжэ үгэнэ. Империализмда эсэргүү тэмсэл хэхэдээ, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай ябуулгануудай нэгэдэлые хангажа шадаха арга болоно гэжэ уласхоорондын зүблөөе олонхид тоолоно. Мүнөөнэй эрхэ байдалда империализмда эсэргүүсэн, коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэмэл ябуулга, хэхэ гээшэ эб найрамдалай, демократиин, национальна сүлөөрэлгын, дэбжэлтын ба социализмын түлөө амжалтатайгаар тэмсэхэ шухала эрхэ нүхэсэл болоно гэжэ бүри олон партинууд hанамжалдаг боложо байнхай.

Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөө зарлаха эрхэ байдалай бии болоод байhанда, ямаршьеб шэнэ уласхоорондын хүтэлбэрилхы центр байгуулха тухай хөөрэлдөөнэй боложо шадахагүй байhанда, уласхоорондын зүблөөндэ демократическа ёhoop бэлэдхэхэ эрхэ байдалай бии байhанда мүнөө олонхи коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинууд hэжэглэнэгүй.

Гэбэшье тад ондоогоор харуулхын тулада аhан шадалаараа оролдодог хүлеэгдээгүй адвокадууд бии гээд статья соо тэмдэглэгдэнэ. Уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлэй шангадалга социализмын ба коммунизмын дайсадай, империалис гүрэнүүдэй хүтэлбэрилхы этэгээдүүдэй, тэдэнэй хүлhэнэй идхалгашадай hанаанда мэдээжэ шалтагаанаар таараладаггүй байна бшуу. Энэнь ойлгосотой. Хэрбээ коммунис хүдэлөөнэй бүри ехэ нягта жагсаалтай болобол, өөhэдтэмнай бүри хэсүү бэрхэтэй болохо гэжэ тэдэнэр тон hайнаар ойлгоно. Нэгэдэлэй шангадалгада hаад ушаруулхые тэдэнэр эрмэлзэхэдээ, мүнгэ зөөриеэшье, хүсэ шадалаашье гамнанагүй. Энэ зорилгоор, Совет орондо харшаар «зүүнэй үзэл баримталдаг» хуурмаг революционернүүдэй хэдэг хардалга гүрдэлгэнүүдые тэдэнэр хэрэглэнэ. Энээнhээнь үрэ гаранагүй.

Шиидхэхыень уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй хүлеэжэ байhан зорилгонуудые Будапештдэхи консультативна уулзалга дүүргэхэ гэжэ бидэнэр этигэнэбди. Демократическа, сүлөөтэ эрхэ байдалда hанамжануудаа мэдэлсэhэн консультативна уулзалгын үрэ дүнгүүд, уласхоорондын зүблөөндэ бэлэдхэлгэдэ хэрэглэгдэхэ онол арганууд Будапештдэхи уулзалгануудта хабаадахагүй олон партинуудай бэлэдхэлэй саашанхи хүдэлмэридэ хабаадалсаха хэрэгтэнь туhалха гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Манай парти тухай хэлэхэ болоо hаа, консультативна уулзалгын амжалтатай байхын тулада саашадаашье бүхы юумэ хэхэ, теэдшье манай парти коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлые бэхижүүлхые эрмэлзэн, коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөө зарлаха хүдэлмэри үнинэй хэжэ байнхай. ВСРП-тэй эдэ эрмэлзэлгэнүүдые манай партиин гэшүүд, Венгриин ажалшад hайшааха, дэмжэхэ гэжэ бидэнэр хэлэжэ шадаха байнабди. Манай ниислэлдэ консультативна уулзалга эмхидхэлгые аха дүү партинуудай ехэ этигэл найдабари үзүүлээ, манай партиин интернационалистическэ политикые мэдэрээ гэжэ тэдэнэр тоолоно. Энэ хүндэтэ этигэл найдабарие манай партиин харюулха ушар хадаа уялгамнай болоно гэжэ бидэнэр, венгер коммунистнууд, тоолонобди гээд статьягай түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

Улаан-Үдын «Электромашина» заводой хүдэлмэришэд болон алба хаагшад табан жэлэйнгээ түсэб болзорhооонь урид, Агуухэ Октябриин социалис революциин hайндэр — 1970 оной ноябриин 7 болотор дүүргэхэ гэhэн уялга абаад, табан жэлэй даабарита тоонуудhаа дээшэ хоёр миллион түхэригэй продукци 1970 оной эсэс болотор гаргахаар харааланхай. Энэ заводой автокранова цехэй слесарь, коммунис ажалай ударник Владимир Григорьевич Слезкин шэнэ жэлэй эхинhээ шэн габьяата ажалаараа шалгаржа, халаанайнгаа даабари 115—120 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Слезкин ажалдаа.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

ЗУУhАА—ЗУУ

ЗАГАРАЙ. (Телефоноор абтаба). Онохойн совхозой нэгэдэхи отделениин хонишон Василий Федотович Ерефеевэй отара дээрэ эдэ үдэрнүүдтэ 530-дахи хурьган абтаба. Үнинэй хонишон энэ хурьганай гарахада тон ехээр баярлаа. Баярланшьегүй яахаб даа. Юуб гэхэдэ, энэ отара дээрэхи 530 эхэ хониннhоо 530 хурьган абтаба бшуу. Хонин бүриhөө хурьган!

Нёдондо энэ отарын хонишод 100 эхэ хониннhоо 97 хурьга түлжүүлжэ, 2,640 килограмм ноохо хайшалжа, Агуухэ Октябриин 50 жэлэй ойе ажалайнгаа амжалтануудаар угтаhан байна. Мүнөө отарынхид хонидойнгоо оройдоол хоёрдохи жэлээ түрэхэеэ байбашье hаань, хонин бүриhөө хурьга түлжүүлжэ, табан жэлэйнгээ түсэбэй дүүргэлтые ойртуулха гэжэ шиидэhэн.

Хонишод В. Ф. Ерефеев, Я. А. Орлов, хурьгашад А. Т. Шерпионов, И. М. Бородавка гэгшэд мүнөө хурьгадаа гарза хоролтогүйгөөр хүхэ ногоон дээрэ гаргахые оролдоно.

Отара дээрэ түл абалга үргэлжэлhээр.

Р. БУДАЕВ.

ШУХАЛА МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

Л. И. Брежневтэй У Тан уулзаба

Советскэ Союзда ерээд байhан Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна секретарь У Тан февралиин 12-то КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй уулзаа.

Хани ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнэй болохо үедэ уласхоорондын айхабтар шухала асуудалнууд, мүн тэрэшэлэн ООН-ой ажал ябуулгын зарим хэдэн асуудалнууд хэлсэгдэhэн байгаа.

(ТАСС).

А. Н. Косыгинтай У Тан уулзаба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинтай февралиин 12-то, Кремльдэ, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна секретарь У. Тан уулзаhан байгаа.

А. Н. Косыгинай болон У. Танай хоорондо хани ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөн болобо. Тиихэдэ, мүнөө сагай уласхоорондын байдалай асуудалнууд, тэрэшэлэн ООН-ой ажал ябуулгада хамаадаха асуудалнууд хэлсэгдэhэн байна.

Н. В. Подгорнытой У Тан уулзаба

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна секретарь У Тан февралиин 12-то, Кремльдэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Н. В. Подгорнытой уулзаба. Н. В. Подгорныи болон У Танай хоорондо уласхоорондын хэдэ хэдэн асуудалнуудаар hанамжануудаа мэдэжэ абалсаhан хөөрэлдөөн хани ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн байна.

ООН-ой Генеральна секретарь У Тан Москваhаа мордобо

Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Генеральна секретарь У Тан февралиин 12-то, Лондон ошохоёо, Москваhаа мордобо. (ТАСС).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР П. М. МАШЕРОВЫЕ ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР ШАГНАХА ТУХАЙ

Коммунис партиин болон Совет гүрэнэй үмэнэ ехэ габьяатай байhанайнь түлөө, түрэhөөр таби наhа хүрэhэнтэйнь дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь нүхэр **Машеров** Петр Мироновичые **Ленинэй** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль, 1968 оной февралиин 12.

ХҮДӨӨГЭЙ ДОНОР ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР ШАГНАГДАА

Молдавиин, Страшенскэ районой Лупа-Реча гэжэ тосхондо hуудаг тракторист Георгий Магарь гэгшэ хорин жэлдэ шуhаяа үгэжэ байха үе соогоо 160 хүнэй ами наhые абарhан байна. Тиихэдээ гуша гаран литр шуhаяа, ехэнхидээ түлөөhэгүйгөөр тушааhан байха юм.

Георгий Дмитриевич энэ бишыхан тосхон соогоо ори гансаараа эгээн түрүүлжэ ба үни удаан саг соо донор байhан юм. Мүнөө тэндэ hуудаг табяад колхознигууд ами наhанайнь аюулда орохон хүнүүдтэ түлөөhэгүйгөөр шуhаяа үгэдэг болонхой.

Бүхыдөө 133 дахин шуhаяа тушааhан Г. Д. Магарь мүнөө 40 наhатай. Тэрэ зургаан үхибүүдэй эсэгэ юм. Үргэн сээжэтэй, набтаршаг аад туранхай, шүрбэhэлиг бэетэй энэ хүн хэзээшье үбдэдэггүй, шадал тамир ехэтэй байhаараа шалгарна.

Нютаг соогоо Георгий Дмитриевич онсо бэрхэ механизатор гэжэ алдаршанхай.

Гэбэшье, энэ тракторист шуhаяа тушааhанайнгаа түлөө тон дээдэ шагналда хүртэбэ. Тэрэ хадаа Ленинэй орденоор шагнагдаа.

Н. ОРЛОВ,
(ТАСС-ай корр).
Кишинев. (ТАСС).

ПАРТИЙНА ХРОНИКО

ПАРТОРГНУУДАЙ ЗҮБЛӨӨН

КПСС-эй Советскэ райком эмхи зургаануудай партийна эхин организацинуудай секретарьнарай зүблөө үнгэргэбэ. Тэрэ зүблөөндэ 50 гаран парторгнууд хабаадаа.

Тус зүблөөн дээрэ партиин райкомой секретарь нүхэр Т. И. Санжиева СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 50 жэлэй ойн һайндэртэ бэлдэхэ хэмжээ ябуулганууд тухай тодорхойгоор хөөрэбэ. Энэ түүхэтэ, бүгэдэ ниитын һайндэрые эрхим бэлэдхэлтэйгээр үнгэргэхэ зорилго секретарьнарай урда табиба.

Удаань нүхэр Санжиева район дотор политическэ һуралсалай хэр зэргээр ябуулагдажа байһан тухай мэдээсэл хээ. Тиихэдэ һуралсалай ямар байдалтай байһаниие шалгаха үедэ элирхэйлэгдэһэн дутуу дунданууд тушаа онсо тогтобо.

Зүблөөнэй эсэстэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Ф. И. Ченкиров парти доторой хүдэлмэриин байдал тухай хэлэбэ. Коммунистнуудай эдэбхи үүсхэл бадаруулха, түрүү үүргэ дээшэлүүлхэ асуудалнуудта тогтобо. Партийна суглаанай, партийна даабариин удха шанар тухай хэлэхэ зуураа, эдэ хүдэлмэринүүдтэ ушардаг дутагдалнуудые элирхэйлэн харуулба.

Манай корр.

Дурадхалнууд ба тэдэнэй дүүргэлтэ

Баргажанай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин тоосоото һунгалтын суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн коммунистнууд сабшалан һайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа онсо хандуулһан, шухала хэмжээ абахыень парткомой урда шанга эрилтэ табиһан байгаа.

Коммунистнуудай хэһэн шүүмжэлхы ажаглалтануудые хүсэндэнь хүргэхэ зорилгоор колхозой правлени ба партком сабшалан, бэлшээри һайжаруулха хэмжээ ябуулгануудые зохёогоо. Тэдэ хэмжээ ябуулгануудые артелиин коммунистнуудай хамтын суглаанай үзэмжэдэ табиба. Ажахын үйлэдбэриин гол шухала асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ коммунистнууд эдэбхитэйгээр хабаадаа. Сабшалан һайжаруулха талаар горитой капитальна хүдэлмэри бүтээхынгээ хажуугаар луговодуудые һургаха хэрэгтэ анхарал табигдана. Томодхогдоһон оньһожоруулагдамал хоёр отряд эмхидхэгдэбэ. Тэдэнэр Улан болон Боро голой сабшалан дээрэ гол түлэб хүдэлхэ байна.

Сабшалан бригада, звено, фермэнүүдтэ даалгагдаба. Сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри эмхидхэхэ, тэрэнэй түлөө харюусаха тухай тушаалта нюур бии болгогдобо. Энэ хэрэг агроном нүхэр Гармаевта даалгагдаа.

Г. БАДМАЕВ.

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ҺУРГУУЛИДА

Зэдын аймагай Өөр тосхондо хүдөөгэй профессионально-техническэ училищи нээгдэһээр арбан жэл болобо. Энэ хугасаа соо тус училищиие Зэдэ, Тори, Захаамин нютагуудай хэдэн зуугаад залуушуул дүүргэжэ, механизаторай мэргэжэлтэй болоод, түрэл ажахынуудтаа бусаһан байха.

Мүнөө үедэ Өөрой профессионально-техническэ училищи жэл бүри 200-гаад мэргэжэлтэдые бэлэдхэдэг болонхой.

Урда тээнь эндэ һуралсаһан олохон нүхэд ажахынуудай машина, техникые жолоодожо ябахадаа, гүнзэгы эрдэм мэдэсэтэй, ажал хэрэг дээрээ бүтээсэ ехэтэй механизаторнууд байһаараа шалгардаг һэн. Тэдэнэй тоодо Ториин совхозой Василий Десятов, Өөрой совхозой Виктор Барабашин, Заречный совхозой Яков Шишмарев, Александр Мендиков болон «Мир», XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозуудай Вячеслав Селецкий, Александр Каленов гэгшэд нютаг нугадаа хүндэтэй, мэдээжэ механизаторнууд болоо. Тэдэнэйл габьяас магтаһан һайшаалай бэшэгүүд механизаторнуудые бэлэдхэхэ Өөрой училищиин нэрэ дээрэ ерэжэ байдаг.

Дурсагдагша училищиин олонхи курсантнууд нэгэ доро удэшын һургуулида һуралсажа, юрэнхы эрдэмээ дээшэлүүлдэг байна.

Эндэ, ойн баярай жэлээр бали түхеэрэлгэнүүдтэй һуралсалай һаруул кабинедүүд болон лабораторинуудтай шэнэ байшан ашаглагдажа эхилээ бэлэй.

Гадна спортын болон сэрэгэй-оборонно хүдэлмэринүүд тус училищида һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Тиигэжэ Өөрой училищиин спортсменүүд республикын хүдөөгэй профессионально-техническэ училищинуудай дунда үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэ спортын 12 зүйлөөр түрүү һуури эзэлһэн юм.

В. КЛОЧИХИН.

ЭКОНОМИКЭ ШУДАЛХА КЛУБ № 2

ПРОДУКЦИИН ӨӨРЫНЬ ҮНЭ СЭН ХЯМДАРУУЛХА Э

Хүдөө ажахые экономическа, научна аргаар хүтэлбэрилхэ эрилтын табигдахада, фондоотдача, фондоемкость, ажахые олзотой болгохо гэхэ мэтэ үгэнүүд олоор дайралдадаг боложо байна. Эдэ үгэнүүдые зүбөөр хэрэглэхын тула тэдэнэй удха ойлгохо хэрэгтэй.

Фондын ашаг (фондоотдача) гээшэ юун бэ? Ажахы бүхэндэ үйлэдбэриин гол фонднууд гэжэ байдаг. Тэндэнь ажал хэхэдэ хэрэглэгдэдэг бүхы машина, түхеэрэлгэнүүд, үйлэдбэриин гэр, байра, ашаа шэрэхэ хэрэгсэлнүүд, зэр зэмсэгүүд (жэжэ, түргэн һаладаг зэмсэгүүдһээ бэшэниинь), хүдэлмэриин мори, сар, ашаг шэмэтэ мал (шахамалнуудһаа бэшэниинь), харгы, уһалууриин ханааб, түхеэрэлгэнүүд, газар ашаглаха, һайжаруулхада хэгдэһэн гаргаша, олон жэл хэрэглэхээр һуулгаһан модон ородог байна. Үйлэдбэриин гол фондые бүхыдэнь мүнгэндэ сэгнээд, тэрэнэй түхэригтэ гү, али 100, үгышье һаа 1000 түхэригтэ хэды шэнээн мүнгэнэй продукци абтанаб гэжэ тоолодог. Энээниие фондын ашаг гэжэ нэрлэнэ.

Фондын хүртэсэ (фондоемкость) гээшэнь юуб? Дээрэ хэлэгдээшые эрьюулээд тоолоходо гэхэ гү, али абтаһан продукциин 1 түхэригтэ, 100 түхэригтэ, 1000 түхэригтэ (алиншье хамаагүй) хэды түхэригэй үйлэдбэриин гол фонд хүртэнэб гэжэ гаргадаг.

Хүдөө ажахын хүгжэхэ бүри эдлүүриин газарай хуби бүхэндэ үйлэдбэриин гол фонд ехэ болодог, ажал хэхэ хүсэн ургадаг байна. Жэшээнь, 1960 онһоо 1965 он хүрэтэр колхоз, совхозуудай эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ үйлэдбэриин гол фондын хэмжээн 43,4 процентээр, ажал хэхэ хүсэн—56,7, ажалай бүтээсэ—35 процентээр дээшэлээ. Эдэ бүгэдын ашаар энэ үедэ продукци абалга (1958 оной сэнгээр) 24 процент ехэ болоо.

Эдэ тоо, баримтануудые харахада, һүүлэй жэлнүүдтэ продукци абалга үйлэдбэриин гол фондын ургалтаһаа, мүн ажалай бүтээсэ үйлэдбэриин хүсэнэй ехэ болоошоһоо гээгдэһэн байна бшуу. Энээн дээрэһээ боложо, республикын колхоз, совхозуудта абтаһан продукциин единицэ бүхэндэ үйлэдбэриин гол фондын хүртэсэ 16,2 процент ехэ болоо.

Мүнөө үедэ мал ажалда фондын хүртэсэ бүри ехэ, тараан ажалда бага байна. 1966 ондо Буряад ороной колхозуудта тараалан дээрэһээ абтаһан продукциин 100 түхэриг бүхэндэ (1958 оной сэнгээр) 78 түхэригэй үйлэдбэриин гол фонд байһан. Зүгөөр мал ажалһаа абтаһан продукциин 100 түхэриг бүридэ аяар 176 түхэригтэй үйлэдбэриин гол фонд хүртөөл.

Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, ажалай бүтээсэ тараан ажалда мал ажалайхиһаа дээгүүр, тэндэ техникэ элбэг байшоо. Жэшээнь, колхоз, совхозуудта бии байгаа машина, хэрэгсэлнүүдые тоолоод үзэхэдэ, тэдэнэй 90 процентнь тараан ажалда, оройдоо 10 процентнь мал ажалда хэрэглэгдэһэн байба.

Мүнөө үедэ орооһо таряа абаха, кукуруза ургуулха, хуряаха, силос дараха хүдэлмэри бүхыдөө тоонол машинын хүсөөр хэгдэнэ. Саашадаа хуушарһан техникые шэнээр һэлгэжэ, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэжэ, газараа уһалдаг, химическэ аргаар буртаг ногоо үгы хэхэ гэхэ мэтэ хэмжээнүүдые бэелүүлдэг болоходо газар тараалангай продукцида фондын хүртэсэ бага болохо байһаниинь элитэ.

Зүгөөр мал ажалда тад ондоо байдал үзэгдэнэ. Эндэхи ажал ехэтэй хүдэлмэри тон бага оньһожоруулагданхай. 1966 ондо республикын колхозуудта үнеэдэй 0,14 процент машинаар һаагдалаг, үхэрэй фермын 28,8 процентдэнь, гахайн—40 процентдэнь уһа оруулагданхай байгаа. Мүн үнеэдэй байрануудай 2 процентдэ, гахайн байрануудай—18 процентдэ тэжээл оньһон аргаар тараагдана. Тэрэшэлэн үнеэдэй байрануудай 4,3 процент, гахайн—15,4 процент оньһон аргаар сэбэрлэгдэнэ. Тиимэһээ тэндэхи үйлэдбэриин гурим, мал даалгаха нормо колхоз болоһон сагһаа хойшо биратай хубилгагдаагүй байшоо.

Мал ажалай хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулхань бэлэн бэшэ. Хэрбээ тараан ажалда техникэ хэрэглэлгын ашаг үрэ тэрэ дороо харагдадаг байбал, мал ажал тиимэ бэшэ.

Адууһа мал типовой һайн байратай болгохо талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байна. 1966 оной эхиндэ республикын колхозуудта хони, шубууд байраар хүсэд хангагданхай байгаа. Зүгөөр эбэртэ бодо мал байраар 82,8 процент, гахай—миил 57,2 процент хангагдаһан. Тиимэһээ һүүлэй жэлнүүдтэ шэнэ байрануд олоор бүтээгдэжэ, мал ажалай продукцида фондын хүртэсэ бүри дээшэлжэ байна.

Тиигэбэшье үйлэдбэриин гол фондо хүдөө ажахын продукци ехээр абадаг болохо, фондын хүртэсые бага болгохо арга бии. Энэ талаар хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд яһала. Нэн түрүүн үйлэдбэриин гол фонднуудые, түсхайлбал, техникэ, ашаг шэмэтэ мал хүсэдөөр хэрэглэхэ шухала болоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ трактор, комбайнуудай үдэрэй, халаан бүриин бүтээсэ доошоо ороһон байна. Тракторнууд хоёр халаанда ашаглагданагүй. Республикын колхозуудта 1966 ондо тракторнууд дунда зэргээр 1,18 халаанда хүдэлгэгдөө.

Ашаг шэмэтэ малһаа ехэ продукци абадаг болохо тон шухала. Юуб гэхэдэ, 1967 оной январиин 1-нэй мэдээгээр ашаг шэмэтэ мал колхозуудта үйлэдбэриин гол фондын 27,4 процент, совхозуудта—29,3 процент эзэлнэ бшуу.

Республикын ажахынуудта продукциин өөрынь үнэ сэн хямдархын орондо улам дээшэлнэ. Иимэ ушар илангаяа мал ажалда үзэгдэнэ. 1962—1966 онуудта газар тараалангай бүхы продукциин өөрынь үнэ сэнгэй 12 процентээр дээшэлһэн байбал, мал ажалда тэрэнь 36 процент ехэ болоо.

Хүдөө ажахын продукциин өөрынь үнэ сэнгэй дээшэлэлгэдэ ажалай түлөөһэн нилээд нүлөөлһэн байха юм. Зүгөөр энэ гол шалтагааниинь бэшэ. Мал ажалай продукциин үнэ сэнгэй ехэ байһан нэн түрүүн тэжээлэй үнэтэйһөө болоно. Тэжээлэй рационой бэлогоор хүсэлдүүлэгдээгүй байһан ушарһаа тэрэнь малай ашаг шэмэ хүсэдөөр дээшэлүүлжэ шаданагүй.

Һаяхан Сэлэнгын совхозой Ехэ-Цагаанай болон хүршэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түлтэртэ малай һаалиин фермэнүүдтэ һү абалгада хэр гаргаша хэгдэнэб гэжэ шэнжэлжэ үзэгдэһэн байна. 1967 оной уридшалан гаргагдаһан 11 һарын дүнгөөр 1 центнер һү абалгада түрүүшын фермэ 17 түхэриг 60 мүнгэ, нүгөөдэнь—13 түхэриг 58 мүнгэ гаргашалаа.

Ехэ-Цагаанай фермэдэ һүнэйнь үнэ сэнгэй нүгөөдэхиһөө ехэ байһаниинь нэн түрүүн тэжээлэй үнэтэйһөө шалтагаална. 1966 ондо тус совхоздо 1 центнер орооһон колхозойхиһоо 1 түхэригөөр үнэтэй байшоо. Мүн центнер үбһэнэй өөрынь үнэ сэн совхоздо 68 процент, зеленкынь—73 процент, силосэйнь—34 процент дээгүүр байһан. Энэ үнэтэй тэжээлынь 1967 ондо хэрэглэгдээ.

Үбһэ тэжээлэй өөрынь үнэ сэнгэй иимэ ондо ондоо байһан ушарһаа Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо үнеэн бүридэ үгтэһэн тэжээлыень тэжээлэй единицээр тоолоходо ехэ байбашье, мүнгөөрнь гаргахада бага хүртөө. Энээниие доорохи таблицаһаа хаража болохо:

	Үнеэн бүридэ гаргашалагдаһан тэжээл	
	Тэжээлэй единицээр	мүнгөөр (түх.)
Племфермэ	4191	141.0
Ехэ-Цагаанай фермэ	3661	160.5

Хэрбээ Сэлэнгын совхоздо тэжээлэй өөрынь үнэ сэн колхозойхитой адли байгаа һаа, центнер һүнэй өөрынь үнэ сэн Ехэ-Цагаанай фермэдэ 3 түхэриг 17 мүнгөөр гэхэ гү, али 18 процентээр хямдаржа, центнер һүнэйнь үнэ сэн 14 түхэриг 37 мүнгэтэ байха һэн.

Мүн энэ хоёр фермэдэ тэжээлэйнь ашаг үрэ хоёр ондоо байха юм. 1967 оной 11 һарын дүнгөөр Ехэ-Цагаанай фермын үнеэн бүсидэ үдэртэ дунда зэргээр тэжээлэй 10 единицэ хүртэбэл, колхоздо 12,5 тэжээлэй единицэ болоно. Хэрбээ нэгэ килограмм һү абахада 1,5 тэжээлэй единицэ хэрэгтэй гэжэ тоолобол, племфермынхид үдэртэ үнеэн бүриһөө 8 килограмм һү һааажа, тэрэ нормодо хүрөө. Зүгөөр ехэ-цагаанайхид тэжээлэй нормын ёһоор 7 килограмм һү һааха аад, 6 килограмм абана. Яахадаа иимэ ушар тохёолдооб гэхэдэ, Ехэ-Цагаанай фермын тэжээлэй рациондо 20 процент протеин дутаалдаһан байшоо. Иимэ баримтанууд республикын бусадшье ажахынуудта үзэгдэдэг.

Мүн эдэ фермэнүүдтэ ажалладаг хүнүүдэйнь тоо ондо ондоо байха юм. Жэшээнь, Ехэ-Цагаанай фермэдэ 13 һаалишанай хүдэлжэ байхада, тэдэндэ туһалагшадаар 12 хүн (мал адуулагшад—5, кочегар—3, тракторист, техник-үрэжүүлэгшэ, тоо бүридхэгшэ, бригадир) табигданхай. Тиин колхозой племфермэдэ 14 һаалишад (тэдэнэй 2-ынь халаанай) хүдэлнэ. Тэдэндэ туһалхаар 6 хүн (мал адуулагша, тракторист, тэжээл буйлуулагша кочегар, бригадир-тоо бүридхэгшэ, госстанциин техник-үрэжүүлэгшэ) ажаллана. Зүгөөр Ехэ-Цагаанай фермэдэ үнеэлынь нүгөөдэһөө зарим тэды олон байбашье, туһалагшадые ямаршье ядаралгүй хорооҗо болохо байгаа.

Хүдөө ажахын продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха арга боломжонуудаа бэдэрхэдээ, тэрэнэй голыень олохо хэрэгтэй. Мал ажалда абажа үзэхэдэ, тэрэ голынь тэжээл ехээр бэлэдхэхэ, үнэ сэнгыень хямдаруулха хэрэг болоно. Хэрбээ үнеэн бүридэ үбһэ тэжээл ехэ үгтэдэг болоо һаа, ашаг шэмэнь адли дээшэлжэ, эсэсэй эсэстэ продукциин өөрынь үнэ сэн хямдарха ушартай. Жэшээнь, колхозой племфермэдэ 1967 оной 11 һарада үнеэн бүридэ 357 түхэриг 92 мүнгэнэй үйлэдбэриин гаргаша хэгдэһэн байбал, тэрэнь Ехэ-Цагаанай фермэдэ—334 түхэриг 40 мүнгэ болоо. Теэд племфермэдэ һүнэйнь өөрынь үнэ сэн нүгөөдынхиһөө 22 процент хямда байшоо. Юуб гэхэдэ, түрүүшын фермэ энэ үедэ үнеэн бүриһөө 2636 килограмм, нүгөөдэнь — оройдоо 1600 килограмм һү һааһан байна.

Малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын тула тэрэниие һайн тэжээлээр хангаха шухала. Тараалан, сабшалангай гектар бүридэ үтэгжүүлгэ, уһалуури хэрэглэжэ, ургаса дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдана. Тиигэбэшье хүдөө ажахын ургамалнуудай, үбһэ ногооной ургаса үшөөл бага байһаар. Мүнөө үедэ бүхы зүйлэй тэжээлэй гурбанай хоёр хубинь тараалан дээрэһээ абтана. Саашадаашье энэнь ургаха байна. Зүгөөр сабшалан, бэлшээриин ургаса һайжаруулангүйгөөр адууһа мал тэжээлээр хангаха асуудал шиидхэхын аргагүй.

Һүүлшын 10—15 жэлэй туршада нилээд ехэ сабшалан хахалагдажа, тараалан болгогдоо. Энээниие буруушаахын аргагүй. Тиигэбэшье үлөөшэ сабшалангаа һайжаруулха талаар горитой хэмжээнүүд абтаагүй байшоо. Энээн дээрэһээ боложо, 1950—1966 онуудай турша[…] сабшалангай ургаса […] центнертэ хүргэгдэһэ[…] ондо гектарай 10,8 […] ондо—13,2 центне[…] 12,6 центнер үбһэн […] юм. Хэрбээ колхоз, с[…] ногооной ургаса гек[…] центнертэ хүргэжэ […] сахан тэрэнэй ашаар […] ехэ үбһэ абаха һэ[…]

Хүдөө ажахын […] өөрынь үнэ сэн хямд[…] бэри аша үрэ ехэтэй […] ажалай гаргаша хороо[…] тээсэ дээшэлүүлхэ […] холбоотой байха юм. […] нуудта мал ажалд[…] илангаяа аалиар дээ[…] шээнь, үнгэрһэн таб[…] шада (1962—1966 […] лай бүтээсэ газар та[…] процент дээшэлһэн […] ажалда 7 процентээр […]

Арадай ажахые […] онуудта хүгжөөхэ т[…] сэб тушаа КПСС-эй X[…] Директивэнүүдэй ёһо[…] дөө ажахыда ажалай […] зэргээр 40—45 про[…] лэгдэхэ ушартай. Эн[…] хын тула хүдөө ажа[…] талаар һайса хангах[…] нүүд хараалагданхай. […] та ажалай эмхидхэл […] үйлэдбэридэ түрүү те[…] руулхэ хэмжээнүүд […]

Үйлэдбэриие эрдэм[…] һөөр эрхилдэг болож[…] хын үйлэдбэриие түс[…] гээр хүгжөөхэдэ ажал[…] шэлүүлхэ ехэ арга б[…] ража үгэхэ байна. Т[…] томо фермэнүүдые б[…] дэ ажалыень үргэлж[…] руулха, түрүү техно[…] арга ологдожо, ажал[…] шэлхэ ушартай.

Ажалай бүтээсын […] продукциин өөрынь […] байна. Үйлэдбэридэ […] хэрэглэдэг болоходо […] абтаһан продукцида ф[…] дээшэлдэг. Зүгөөр энэ […] циин өөрынь үнэ сэн […] дөө ажахын үйлэдбэ[…] тэй байбал, ажахын[…] номическа бата бэхи […] дээрэ хүгжэнэ гэжэ […] бди.

Ц. Г[…]
экономическа эрдэм[…]

АЛИШЬЕ ТАЛАҺАА АШАТА

КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленум хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые моральна ба материальна талаар урмашуулха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулһан байна. Эдэ хэмжээнүүдэй бодото байдалда ямараар нүлөөлжэ байһыень манай совхозой жэшээ дээрэ харуулжа болохо.

Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха түсэбөө дүүргэһэнэй, үлүүлэн дүүргэһэнэй, мүн продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулһанай түлөө совхозой механизаторнууд, малшад, луговодууд, бусад һалбаринуудта ажалладаг зон материальна талаар горитой урмашуулагдадаг болонхой. Жэшээнь, 1967 ондо совхозой таряашадта түсэбһөө гадуур продукци абаһанайнь түлөө 190 центнер орооһон, механизаторнууд болон малшадта—40 мянга гаран түхэриг мүнгэн үгтөө.

Кукурузашан П. Ж. Аюшеев 140 гектар газарта энэ үнэтэ ургамал тарижа, гектар бүриһөө 265 центнер ногоон тэжээл абаа гэхэ гү, али түсэбһөө гадуур 4490 центнер набша намаа хуряагаа. Түсэбһөө үлүү продукци абаһанайнь түлөө 413 түхэриг нэмэлтэ түлбэри үгтэһэн байна.

Д. Л. Эрдынеевэй хүтэлбэрилдэг хартаабхашадай звено 100 гектарай түс бүриһөөнь 100,8 центнер ургаса абаа. Түсэбынь 78 центнер байһан. Тиигэжэ хараалагдаһан даабариһаа гадуур 2280 центнер хартаабха хуряажа абаа. Звеногой гэшүүдтэ гол түлбэриһөө гадна 1267 түхэриг түлэгдөө. Звеное даагша нүхэр Эрдынеев 409 түхэригтэ хүртөө.

Совхозой хонишод 1967 ондо түсэбһөө үлүү нооһо абаһанай түлөө 1848 түхэриг шан абаһан байха юм.

Һаалиин фермын хүдэлмэришэд һү абаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэйнгөө түлөө 2,5 мянган түхэригэй шанда хүртэһэн байна.

Нүхэр Цыденовэй хүтэлбэрилдэг түбэй һаалиин фермын хүдэлмэришэдтэ һү абалгада хараалагдаһан гаргашаяа алмаһанайнь түлөө гэхэ гү, али һүнэй центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэнгые түсэбөөр хараалагдаһанһаа 83 мүнгөөр хямдаруулһанай ашаар 1600 түхэриг нэмэжэ үгтэһэн байха юм. Энэнь малшадай абаһан салин хүлһэнэй түхэриг бүхэндэ 5 мүнгэн хүртэнэ. Һаалишан бүхэн жэлэй туршада 1200 түхэриг абаһан байгаа һаа, тэрээндэ 60 түхэриг иимэ шан барюулагдаа гээшэ. Жэшээнь, һаалишан Н. Молохоева түсэбһөө гадуур продукци абаһанайнгаа түлөө 164 түхэриг, ажалай гаргаша хорооһоной түлөө 64 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэ абаһан байна.

Тиигэжэ совхозой хүдэлмэришэд гансахан түсэбһөө гадуур продукци абаһанай түлөө нэмэлтэ түлөөһэндэ хүртэнэ бэшэ, мүн ажалай гаргаша хорооһоной түлөө шагнал абана. Энэнь продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулхада ехэ нүлөөтэй байшоо. Дээрэ хэлэгдэһэн фермэдэ һүнэйнь өөрынь үнэ сэн жэлэй туршада 3300 түхэригөөр хямдарһан байха юм.

Совхозой гахайшад мүн лэ амжалтатайгаар ажаллана. Тэдэнэр гахайн мяха абаха түсэбөө дүүргээд, гахайнуудайнгаа тоо олошоруулха даабаряа үлүүлһэн байна. Гахайшад Будаева, Федотова гэгшэд даабариһаа гадуур түл абаһанай түлөө 2—2 поршоонхо абажа, түсэбһөө гадуур продукци үйлэдбэрилһэнэй түлөө мүнгэн шанда хүртөө.

Эдэ бүхы материальна урмашуулганууд совхоздошье, совхозой хүдэлмэришэдтэшье аша үрэтэй байба. Совхознай тараан ажалай, мал ажалай бүхы зүйлэй продуктнуудые абаха, гүрэндэ тушааха түсэбөө дүүргэжэ шадаа. Түсэбһөө гадуур 3000 гаран центнер орооһо тараан, 22 центнер мяхан, 1500 центнер һүн, 43 центнер нооһон абтаһан байна. 1967 оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгөөр совхознай Бүхэроссиин шан үттэһэн байна.

Совхозой звено, бри[…] мэнүүд ажахын тоос[…] лагданхай. Тэдэнэртэ […] гагдажа, гектар бүр[…] шэнээн ургаса абаха […] уридшалан хараалагд[…] туршада хэгдэхэ хүд[…] ды шэнээн горючи, […] материалнууд гарга[…] техникэ заһабарилга[…] рэнгэдэ, үтэгжүүлгэдэ, […] гашада хэды мүнгэн […] жэ тодорхойлогдодог. […] единицэ бүхэндэ хэды […] ажалай хүсэн, мүнгэн […] лахаб гэжэ лимит хү[…]

Совхозой хүдэлмэ[…] баярай жэлдэ түйлаһ[…] нуудаа батадхаха, 19[…] шэнэ амжалта түйлаха[…] доно. 1968 оной я[…] совхознай гүрэндэ […] даха түрүүшын хэза[…] түсэб дүүргэжэ шадаа. […] нүүдтэ һаалиин ферм[…] ехээр һааха мүрысөө[…] хэй. Тиигэжэ хүдэл[…] табан жэлэй түсэбые […] урид бэелүүлхэ гэһэн […] дото хэрэгээрээ дүүр[…] наа харуулна.

С. ЖАН[…]
Саянай […]
главна […]
Түнхэн.

Хүдөөгэй экономистнуудай семинар.

Ф. СОРОКИНОП фото.

ЗУРАГЛАЛ

ЭРШЭТЭ АЖАЛААРАА АЛДАРШАНА

Галуута-Нуурай шулуу нүүрһэ малтагшадай городок. Шэнэ шэнэ гэрнүүдээр шэмэглэгдэн, үдэр хоногуудай ошохо тума урган хүгжэжэ байгаа Гусиноозерск хотын гудамжаар ехэ яаран 2/5 шахта тээшэ гэшхэлбэб. Хэдэн арбаад жэлэй хугасаа соо тарилһан сэсэрлиг мододой дунда үргэн һаруул сонхонуудаар гэрэлтэһэн мантан томо, ногоон шэрэтэй байшан шулуу нүүрһэ малтагшадай урда үргэнөөр үүдэеэ сэлин, халаандаа ерэһэн хүдэлмэришэ зониие угтана.

Тус шахтын начальник Александр Иванович Темеровэй үүлэ гоншожо ороходом, халаан бүриин начальнигууд суглараад, январь һарынгаа дүн гаргажа байба. Тэдэнэй дундаһаа нэгэ дүшоод наһаяа шахажа ябаһан хүн бодожо:

— Василий Григорьевич Гармашевой бригадынхид түрүүлжэ ябаһан лэ хэбээрээ,— гэжэ баяр баясхалантайгаар дуулгаба.

Таба минутын зүблөөн дүүрэжэ, хүн бүхэнэй өөр өөһэдынгөө участогуудта ошоходо, би шахта соо орожо, Василий Григорьевич Гармашевтой уулзаха хүсэлтэй байһанаа шахтын начальник Александр Ивановичта мэдүүлбэб. Тиигэжэ шахта соо орожо, шулуу нүүрһэ малтадаг баатар хүбүүдтэй танилсаа, тэдэнэй ажал хэрэг хаража, ойлгожо абаа һэм.

Шулуу нүүрһэ малтагшадай хүбсаһа үмдэһэн Люся басаган намайе дахуулна.

Шулуу нүүрһэшэдэй үмдэдэг түмэр малгай, энэ зузаан брезент хүбсаһан хэдэн нүүдэй гиир матээр намайе доошом дараһан хэбэртэй. Тиигэбэшье, эндэхи шулуу нүүрһэшэдэй ажабайдалтай һайн танил Люся басаганай хойноһоо таһарангүй гэшхэлнэб. Газар соогуур гаргагдаһан набтаршаг ута коридор, электрын гэрэл доро хүлгөөтэ ажалай хүгжэм дуугаар зэдэлэн сууряатана, шулуу нүүрһэ ашаһан лентэ нэгэшье зогсонгүй, дээшээ һолжорон ябажал, ябажал байна.

«Шулуу нүүрһэ малтажа гаргахын тула али зэргын ехэ ажал бүтээгдэнэ гээшэб» гэһэн бодолдо эзэлэгдэн доошоол, газарай гүнзэгы руу орожо ябахадамнай, бидэнэй зам вагонеткэнүүд хаажархиба. Тэдэнэй дундуур солбон габшагайгаар үнеохи басаган һүрэжэ гараад, намайе хүлеэнэ.

Захагүй ута коридор дахяад лэ саашаа һунана.

— Хүрэжэ ерэбэ гээшэбди,— гэжэ хүхюунээр Люся намда хэлэбэ.

Теэд тиимэшье гайхахаар юумэн эндэш үгыл даа. Бидэнэй урда нэгэ үбгэжөөл зогсонхой, ямаршьеб даа оньһо дарана. Тиигэхэдэнь түмэр лентэ хүдэлжэ, шулуу нүүрһэн вагонеткэ соо алхарна.

— Оньһон техникэ! Шахтын омогорхол. Тиигээд баһа энэ вагонеткэнүүд соохи ашаа буулгахада оньһон техникэ хэрэглэгдэдэг. Шулуу нүүрһэн транспортёр дээрэ тудадаг, тэндэһээ саашаа бункер соо орохо, тэрэнэй удаа одоошье лентэ дээрэ унажа, шахтаһаа дээшээ гаргагдадаг байба.

Нарһан тужын дундуур ябаһан мэтэ, бэе бэедэнь дүтэханөөр тодхогдоһон модон тулгануудай дундуур үшөөл саашаа шулуун нүүрһэ түнхижэ байһан хүдэлмэришэдтэ дүтэлнэбди. Бидэнэй урдаһаа 70-дахи участогай начальник Василий Андриянович Кузьмин ерэжэ:

— Ажал гэжэ хоолойдо хүрэмэ, мэнэ эндэ шулуу нүүрһэ тэһэлхэбди, тиимэһээ тулгануудые бүхэ һайнаар тодхоод булта холодохобди—гэбэ.

Пневматическа балтанууд шулуу нүүрһэ бутарган, хүдэлмэришэ хүдэр хүбүүдэй альган соо эршэдэн, бури шангаар таршаганалдана. Тэдэнэй дундаһаа: «Николай Михаил хоёр, тулга хэхэ модо бэлдэгты. Петр тулгануудаа һайнаар, бүхөөр тодхо» гэһэн эршэтэй заабари соностоно.

Василий Григорьевич хүхюунээр энеэхэ мүртөө хүбүүдэйнгээ хүдэлсэ бүхэниие адаглан хаража:

— Сэхыень хэлэхэдэ бидэнэйшни хүбүүд эбгэй, сэхэ һанаатай. Тиимэһээ хэлэһэн юумэн нэгэ үгэһөө бүтэдэг юм. Эрхим һайн ажалай үрэ дүнгүүдэй эхин магад эндэһээ дуддыдажа болоо,—гэнэ.

Энэ үедэ тус участогай тэһэрэлгын хүдэлмэри бүтээдэг Прокопий Мангадаев шулуу ханала түнхижэ гаргаһан нүхэн соо, хүхэбтэр ягаан аммонид тодхоно, нарихан утаһан провод тэрээндэ холбожо бүхэлнэ.

Бүхэ һайн тулганууд тодхогдоо. Шулуу нүүрһэ шэрэһэн транспортер зогсошобо. Юумэн хүү баран абяа, шэмээгүй болошоо. Хүдэлмэришэд булта хойно хойноһоо һубариин холодоно.

Нэгэ хэдыхэн минута үнгэрбэ. Шэхэ дүлиирмэ абяан хүнхинэжэ, дүшоод шахуу метр газарай доро хэбтэһэн шулуу нүүрһэ бутарган, газар доһолгобо.

Часыгаа харабаб. Эдэ бүхы бэлдэлгын хүдэлмэри гурбан час соо хэгдэһэн байгаа. Бригада нэгэ халаан соо 180 тонно шулуу нүүрһэ малтаха ёһотой.

Бутаржа бэлэн болоһон ябоо онги шулуу нүүрһэн[…] пневматическа балтану[…] ганалдана. Шулуу нүүр[…] транспортер нэгэ […] һолжорон, вагонеткэнүү[…] гаалиин баялиг алха[…] Шулуу нүүрһэ малтагша[…] наар хөөрэлдэн, үрдэхи […] бэрлэн, урагшаа дабша[…]

Эдэнэр үлэр бүхэндэ […] тонно шулуу нүүрһэ ма[…] сэбһөө гадуур аяар 20 […] ехэ нүүрһэ гүрэндөө […] Энэ бригадынхид жэл […] та-Нуурай шахтоуп[…] Улаан туг алдангүй, […] ябаһан зандаа.

Эдэнэй дундаһаа Ив[…] ков, Михаил Аверин, Н[…] лиев гэгшэд шалгарна.

Тус шахтоуправлени […] бирь соо түрүү зэргэдэ […] кабрь соо шулуу нүүрһ[…] ноярск хотодо сугларж[…] хи зорилгоёо тодорх[…] зүблөөндэ Василий Г[…] Гармашев хабаадалсаа […] түүхэтэ табан жэлэйнгэ[…] болзорһоонь урид дүү[…] бригадынхид даабариһа[…] 400 тонно нүүрһэ Эх[…] тушаахаар эрмэлзэнэ.

К. ЖАМ[…]

...1 оной август hарын hүүл ... Балтиин флодой корабль- ... Таллинhаа гаража ошохо ... дайсанай бомоо, үхэр буу- ...омон, минэнүүдэй тэhэрэл- ...бложо, далай соогуур за- ...гэлжэлүүлхэ гээшэ хэсүү- ...hан юм. Тиибэ яабашье ...совет сэрэгэй корабльнууд ...орон тээшээ—Кронштадт. ...ошохоор шэглэн мор- ... Мүн эдэнэртэй суг хүн- ...шархатаhан сэрэгшэдые ... транспортна суднануу... ...бусалсаhан байгаа.

...ай гаваньhаа совет нэ- ...корабль Ленинград руу ...шадахагүй гэжэ тиихэдэ ...радио хэдэн удаа со- ...байhан юм. Балтиин ...түүхэ эндэ hүноогдэхэнь ...hураг суу дайсанай тараа- ...hаниинь элитэ. Энээнэй ...немец дээрмэшэд Тал- ...добтолходоо алдаhан юу- ...үсэлдүүлжэ абаха зорил- ...байгаа хаш. Үдэр бүри бо- ...хатуу шанга тулалдаан соо- ...анай сэрэгшэд аргагүй ехэ ...шалга гаргадаг байгаа. Гач- ...хоёр үдэрэй туршада (авгус- ...23—24-нэй үдэр) «Киров»

гэдэг крейсер, эсминецүүд болон онгосонууд дээрэ тодхогдоhон үхэр буунууд мянгаhаа дээшэ hомонуудые дайсанай тала руу табидаг байhан. Пандисска харгы шадар шэбээлhэн немецүүдые сохижо гаргахын тула августын 26-да морягуудай hайн дуранай бүлэг отряд 14 дахин добтолгодо орожо, дайсаниие гэдэргэнь намнаhан байна.

Августын 27-ной үдэр немецүүд ээлжээтэ добтолгодоо орожо, городые эзэлhэн юм. Тиихэдэнь лэ флодой командованиин захилаар гарнизоной, Балтиин флодой сэрэгшэд нютаг тээшээ нүүхэ болоhон юм.

ДАЙТА ДАЛАЙН ДОЛГИН СООГУУР...

«Яков Свердлов» гэжэ эскадренна миноносец фашистнуудтай буудалда буудалдаhаар үдэшэ орой болоhон хойно гаваньhаа гаража ошоhон байна. Тиигэжэ нүгөөдүүлээ Финскэ тохойдо хүсэжэ, «Киров» крейсерэй хойно ябаhан. Кораблиин командир хоёрдохи рангын капитан Спиридоновтой матрос Петр Миняев суг ябалсаhан. Тэрэнэй уялга—кораблиин хушуун тээhээ, 45-дахи секторые хёрхоор адаглажа, хаража ябаха, дайсанай харгадаал hаа, дары түргэн командиртаа дуулгаха даабаритай hэн.

Вахтада байhан эдэнэр хэды ехэ ядарал зоболондо абтаашье hаа, дээгүүрээ элиhэн хас тамгата самолёдуудай хойноhоо хёрхоор хаража, дуулгажа ябадаг hэн. Хүндэ бомбонуудые ашаhан самолёдууд хойно хойноhоо hубарилдан үүлэнэй саанаhаа гарамсаараа, тудаhан лэ корабль, онгосонууд дээрэ бомбоёо хаяхаяа hэдэлэг байба. Эдэнэрые саг соонь обёорhон морягууд бии байгаа буунуудаараа буудажа ородог hэн. Эдэ хоёрой хоорондо болоhон хатуу шанга тулалдаан нэгэшье минута замхадаггүй байба. Палуба дээрэ hахюулда байhан Петр Миняев ашаанай онгосонуудай шэнгэхые, дайсанай самолёдуудай уни бушхаhаар уhа руу унахыешье хэдэн удаа хараhан лэ байха. Морягууд-балтийцууд далай соогуур табигдаhан дайсанай минэнүүдэй хоорондуур үсэд нэтэрүүгээр урагшаа дабшана.

Совет корабль бүхэн тамаржа ябаhан хэрэмдэл, агаарhаа самолёдуудай, далай сооhоо торпеднэ катернуудай гаража ерэхэтэйнь сасуу, шадал зэргээрээ буудажа, дайсанай техникые үгы хэдэг байгаа бшуу. Корабльнууд сооhоо эрхим гэлсүүлдэг «Минск» эсминец нэгэ часай туршада торпеднэ катернуудтай тэмсэhэн. Корабльнууд дээрэхи хүнүүдэй ами наhа абархын тула «Иван Папанин», «Даугава» гэдэг ашаанай суднанууд дайсанай самолёдуудые 30 дахин намнаhан байна.

Нэгэ ехэ тулалдаан соогуур кораблиингаа хажуу тээ дайсанай катерай дутэ болоод ябахые Петр Миняев гэнтэ обёоржорхибо. Түр зуура, командиртаа дуулгахыншье тэндэ, шэхэнэй дулиирмэ, нюдэнэй hаргама ехэ нээрээн боложо, «Яков Свердлов» тэг дундуураа хаха сохюулhанайнгаа удаа шэнгэжэ эхилбэ.

«Бултадаа уhа руу hурэгты!» —гэhэн команда дуулдашаба. Матросууд хойно хойноhоо hубарилдан хара эhэн болошоhон далай руу hурэжэ мэдэбэ.

«Ахалагша матрос Миняевай командирайнгаа урдаhаа харахадань, тэрэнь гараа үргэнь «hурэ!» —гэhэн захиралта үгэбэ. Миняев уhа руу hурэжэ ороhонойнгоо удаа, гэлэргээ эрьежэ харахадань, хоёрдохи рангын капитан эсминецээ орхиhон байшаба.

Петр Миняев трюмэй машинистын дутэхэнэ тамаржа ябахыень обёорбо.

— Манай «Киров» бараг гү? —гээд тэрэнь hоолдэнги хоолойгоор асуугаад, шархатаhан духанаа шуhа аршаад абана. Эдэнэр түрүү ябаhан кораблиингаа дайсантай буудалдаhаар Кронштадт тээшэ ябажа ябахыень харахадаа баясаhан бэлэй.

Далайн долгиной матросуудые гэнтэ дээшэнь шэдэхэдэнь, Миняев дахинаа кораблиингаа командирай тамаржа ябахые харажархиба.

— Нүхэр, командиртаа ошожо, энэ сахаригаа үгэлши!...

— Ши яахабши?

— Би шархатаагүй ха юмбиб.

Миняев нюдөө аняад, хүсэ шадалаа гамнан нюрган дээрээ дэлиханаар тамаржа мэдэбэ. Хэдэн часай үнгэрhэн хойно, харанхы болоод байхада, Петр Миняев толгойгоороо нэгэ хатуу юумэ мүргэжэрхибэ. Харан гэhээнь, урдажа ябаhан модон байшоо. Энээниие абахадаа, одоошье үхэхэеэ болибоб гэжэ hанаба. Тэрэ уhан дээрэ найман час тухай саг соо ябаhан.

Хорин хоёр наhатай Петр Миняевай хуби заяан ямараар эхилhэн хаб?

Калининска областиин Нитерево тосхондо тэрэнэй балшар бага наhан үнгэрhэн. Бүлэнэрынь—арбан хүн. hургуули, саашадаа hураха эрмэлзэл. Московско метрополитен барилсаха болоhон комсомолой путевко. 1939 ондо Балтиин флодто матросоор зууршалhан комсомолой путевко. Ораниенбаумдахи младша командирнуудай hургуули. Финнүүдтэй болоhон дайнай үеэ далайн десантнигуудай бүлэг. Удаань—«Яков Свердлов» дээрэ алба хэлгэн.

...Далай соо эсэшэhэн Миняевые Совет ороной торпеднэ катер оложо абаhан.

Кронштадта ерэhэн хойчонь, тэрэниие госпиталиин врачнууд үзэhэнэйнгөө удаа, түрэл онгосынь матросуудтай нэгэ бүлэг болгожо, далайн пехотын подкло эльгээхэ болобо. Дайнда мордоhоо урид морягууд өөрынгөө командиртай хахасаhан. Хоёрдохи рангын капитан Спиридонов матросуудтайгаа хахасахадаа, албандаа hайн ябахыень хүсэhэн байна. Тэрэ ами бэеэ хэндэ абаруулhанаа тиихэдэ мэдээгүй ябаhан. Петр Миняев энээн тухайгаа хэлэхэеэшье мартаhан байгаа. Зүгөөр совет сэрэгшэ hэн түлэ албанайнгаа нангин уялга дүүргэhэн байгаа бшуу.

* * *

Энэнь 27 жэлэй саада тээ болоhон «Яков Свердловэй» баатаршалга гарган унаhан тухай мэдээсэл би 1942 ондо «Красная звезда» газетын түрүү бэшэг сооhоо мэдээ hэм. hүүлэй hүүлдэ намда эсминецые дайсанай торпедэ тэhэлээ гэhэн hураг суу дуулдадаг hэн. Дайсанай тэрэ торпедэ хадаа манай корабльнуудые ударидажа ябаhан «Кировые» тэhэлхэ даабаритай байhан. Нэгэ мэдэн гэhээм, hаяшаг Балтиин флодой түүхээр hонирходог нэгэдэхи рангын капитан Василий Иванович Очкасов торпедын мүргэхэhөө уламжалан эсминецэй далайда шэнгэhэ гэhэн hураг суу миин лэ домог гэжэ элирүүлээ. «Яков Свердлов» Таллинhаа гарахадаа корабльнуудай харгы хааhан минэтэй дайралдажа, тэhэрhэн байшоо. Энэ баримта яаха аргагүй зүб гэжэ тодоруулагдаба. «Манай үеын домог,—гэжэ капитан нэмэнэ.—гол ёhодоо зүб. Эсминецэй командирые hайн мэдэхэ дээрэhээ, тэрэ дайсанай ямаршье хүндэ сохилтые бэе дээрэ даажа абаха байгаа гэжэ сэхэ мэдүүлхэ байнаб. Сэхынь хэлэхэдэ, Совет ороной дайшалхы алишье кораблиин командир иимэ шиидхэбэри абаха ёhотой ха юм. Иимэ ёhо заншал болоhон баатаршалга Совет ороной сэрэгшэд ходоо гаргажа ябадаг. «Яков Свердловэй» морягууд уhанда унаад байхадаа, өөhэдынгөө нангин уялга нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээбди гэжэ тон лэ зүб hанаха ёhоороо hанадаг. Энээнэйл ашаар флодой гол түлэб ехэ хүсэниинь Кронштадт руу хүшэр хүндэ зам дабажа ерэhэниинь мэдээжэ.

Финскэ тохой соо болоhон хатуу шанга тулалдаанда баатаршалга харуулан дайлалдагшадай нэгэн Петр Миняевтай хөөрэлдэхэдэм, сэдьхэлэйнгээ гүн гүнзэгыдэ хадагалжа ябаhан домог тухайгаа иигэжэ хэлээ:

— Яахабибли, түүхэ бэшэгшэдтэ мэдээжэ, ойлгосотойшье юм бээз. Би түрэл эсминецэйнгээ хосорhон тухай иигэжэл хэлэхэ байнаб. Минии залуу үетэнэй ами бэеэ хайрлангүй тэмсэhэн ушар—маанадай үнэн зүрхэнhөө болоно. Эхэ орондоо дуратай байhанай гэршэ.

Мүнөө Петр Миняев дашье залуу бэшэ. Баруун гарайнь орондо—протез. Далайн пехотодо ябахадаа тэрэ баруун гарайнгаа сарбуу бутара сохюулhан байгаа.

Мүнөө Петр Миняев хоёр ехэ хүбүүнэй эсэгэ. Өөрөө юрист мэргэжэлтэй болонхой. «Колос» гэжэ Москвагай номой хэблэлдэ ажаллажа ябана.

Энээгээр лэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн тухай нэгэ багахан хөөрөөгөө дүүргэхэмни.

Михаил АМЕТИСТОВ.

(АПН).

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Балтиин флодой подразделениин комсомольско организацинуудай секретарьнар нэгэдэхи статьягай старшина Ю. Рубан (зүүн гарhаа), хоёрдохи статьягай старшинанууд А. Пятницкий, А. Каменцев, матрос М. Марченко. Эдэнэр бултадаа Совет Армиин 50 жэлэй ойн hайндэр болотор нэгэдэхи классай мэргэжэлтэд болохобди гэhэн уялга абанхай.

ТАСС-ай фотохронико.

БААТАРШАЛГАТА ЖЭЛНҮҮД

...арад өөрынгөө Зэбсэгтэ ...үдэй алдарта 50 жэлэй ...ые баясхалан түгэлдэ- ...hайндэрлэхэеэ байна. Энэ ...дэ үдэрые тэмдэглэхэдээ ...нууд Совет Конститу- ...баталагдаhан өөрынгөө ...уялгые Зэбсэгтэ Хүсэнүү- ...зэргэдэ алба хэжэ, хэр ...дүүргэhэн тухайгаа. ...болон Эсэгэ орочоо ...дайнуудта хабаадалса- ...у хаража, юу үзэжэ, ямар ...атай ерэhэн тухайгаа га- ...болон журналнуудай хуу- ...дта бэшэжэ байнхай.

...ороноо хамгаалха Агуу- ...най бүхы жэлнүүдтэ ...дээрэ ябаhан хадаа ма- ...сэрэгшэдэй ами бэеэ гамнан- ...Октябриин агууехэ илалта- ...хамгаалжа байhыень ...өөрөө хараhан хадаа бого- ...бэшэхэ дурам хүрэнэ. ...41 оной hүүл багта манай ...сэрэгэй 60-дахи Доной ха- ...ай дивизи Хойто Донец ...эрьедэ ерэбэ. Тэндэ бай- ...гаан сэрэг болон артилле- ...үдэй энэ мүрэнэй баруун ...hүхэлжэ hууhан дайсадай ...ые ойрохон зуура дэлбэ ...сохижо, талмай гаргаха- ...сасуу хасаг сэрэгүүд байл- ...орожо, добтолго хүтэлөө- ...Фашистнууд хара суба ...хасаг сэрэгшэдые «ха- ...нүүд» гэжэ нэрлээд, hү- ...айлаха болотороо hурдэн ...ха зуураа, элдэб муухай ...хуурмаг үгэ тараагаа гэ- ...хара хирээнүүд» хүниие плендэ абанагүй, тэрэ дороо сабшажа, буудажа, боймолжо алана гэлсээ юм. Добтолгын түрүүшын үдэртэ дайсадай 7 самолёт ерэжэ, бидэниие бомбодоходонь, хүл дээрээ хаража байhан политотделэй секретарь Романенко гэжэ хүбүүр оhол боложо, унашоо бэлэй. Би тэрээнhээ холо бэшэ байгаад, хэбтыш даа гэжэ ядаа hэм. Хэды морид шархатаа. Ондоо гээгдэл үгы hэн.

Добтолгодоо дашууран баярлаhан солдат, офицернүүд хэды ехэ эрмэлзэлтэйгээр фашистнарые намнажа, хюдажа ороо бэлэйб! Хоёрдохи үдэртөө Барвенково гэжэ томошог город сүлөөлжэ, дайсанай абаашажа үрдеэгүй хэдэн ехэ сэрэгэй хэрэгсэлнүүд, буу зэбсэг болон элеэ хоолой складуудые трофей болгон абаhан байнабди. Энэ город абалгада манай сэрэгэйхид ёhотойл эрэлхэг зориг, баатаршалга гаргаа hэн. Бидэнэр 1942 оной шэнэ жэлые дайнай байдалда түрүүшынхеэ угтаа бэлэйбди. Добтолгын үе саг байжа, амжалтынгшье яhала туйлагдаhанай түлөө нилээд хүхюунээр энэ үдэрөө угтаа hэмди.

Дон шадарай хасагууд тухай богонихоноор хэлэбэл иимэ. Эдэмнэй дайлалдахадаа шадабаритай, Эхэ орондоо дуратай эрэлхэг дорюун хүбүүд. Үг залгалан ерэhэн урданай, сэрэгэй талаар янза бүриин таатай заншалтай. Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ өөhэдынгөө хубитые hайнаар оруулhан байха. 60-дахи кавдивизиин командир генерал-майор Пархоменко байhан юм.

1942 оной зун. Энэ үедэ Баруун Урдахи фронтнууд дээрэ манайхин немецко-фашистска сэрэгүүдтэй хүндэ хүшэр тулалдаахэнэ. Ойр зуураа маанадта сухариха саг болоо бэлэй. Тэрэ үеhөө хойшо би ябаган сэрэгтэ алба хэhэн, элдэб дивизиин политотделнүүдэй начальнигаар томилогдоо hэм. Хэдэн олон байлдаанда хабаадагдаа hааб даа. Тэрэ бүгэдэ тухай нэгэ статья соо бэшэжэ болохогүй хадань Днепр гаталhан габьяата байлдаанууд тушаа хэдэн үгэ хэлэгдэхээр болоно.

Дээдэ-Днепровскhоо тээ хойшо генерал Шумиловай гвардейскэ арми Днепр мүрэниие шадамар шуумгайгаар, немецүүдэй мүр дээрэнь гаталаад, айхабтар ехэ талмай энэ мүрэнэй баруун эрьедэ эзэлжэ шадаад, саашаа тон ехэ эрмэлзэлтэйгээр добтолжо оробо. Энэ сагта генерал-майор Константин Федоровский гэгшын ударидадаг манай дивизи Дээдэ-Днепровск городой дэргэдэ үргэнөөрөө хоёр километр шахуу, гүнзэгыгөөрөө нэгэ километр болохошьегүй талмай эзэлээ hэн. Днепр мүрэнэй баруун эрье үндэр добонуудтай, тэрээн дээрэнь немецүүд нүхэнүүдые малтаад, хулганаанууд шэнги бултагашалдажа, манай добтолжо байhан сэрэгшэдые забда зайгүй буудажа, манайда толгойгоо үргэхөөр бэшэ бороон шэнги hомонуудаар газарта наалдуулан хэбтүүлдэг байгаа. Иимэ муухай шуhата тулалдаан үдэр hүнигүй долоон хоног үргэлжэлөө. Добтолжо ябаhан манай сэрэгшэд нилээд гээлтэдэ ороо hэн. Гэбэшье, бүхы солдадууд айхабтар ехэ баатаршалга гаргаха, ямаршье хэсүү гасалан гаталжа шадаха байhанаа харуулан, немец оккупантнуудые hууриhаан хобхо сохин намнаа hэн. Эндэ замполит В. Ф. Сикорскиин полкын сэрэгшүүд шэн габьяа хамагhаа үлүүгээр харуулжа, Днепрэй баруун эрьеын добо дээрэ түрүүлэн гараа бэлэй.

Энэ ехэ байлдаанай үеэр коммунистнууд болон комсомолшууд өөhэдынгөө түрүү үүргые дээрэ абажа ябаа. Дайнда, илангаяа эдэ үдэрнүүдтэ шалгаржа гараhан сэрэгшэд манай партида олоороо ороо hэн.

Совет Армиин улам добтолхо бүри, бүхы фронтнууд дээрэ амжалтануудай туйлагдаха бүри хүн зоной досоо хүнгэн боложо, түүхэтэ Илалтын үдэр дүтэ болоо гэжэ тон ойлгосотой болоо бшуу.

Дайнай жэлнүүдтэ Ленинэй партиин ударидахы, хүмүүжүүлхы үүргэнь хэм хэмжээгүй ехэ байhандань манай арад зон азатай байна.

Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй 50 жэлэй баярай үдэр угтуулан бэшэхэ зуураа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай баатаршалгата жэлнүүд тухай хараhан, үзэhэнөө үгүүлбэб.

Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

ҮНЭР БҮЛЫН АЛДАРТАН

...нэй аймагай Жэмhэг ню- ...Дугар Бартаевай үнэр бү- ...бүүдаг hэн. Энэ айлай ...хүбүүд, басагад Совет засагтэ түрэhэн тула хашалан ...үзөөгүй, ашатай hайнаар ...хүмүүжээ. Эрдэм номдо hу- ...колхозойнгоо ажал хү- ...дэ оролдосотой бэрхээр ...hасалаг байгаа. Тэдэнэй ...hайнаар, Эхэ орондоо ...үнэн сэхээр хүмүүжэ- ...гтэ hургуули, комсомол ...хэ нүлөө үзүүлhэн.

...41 он... Фашис Германиин ...рагшад Совет орондо- ...айна сэрэгээр добтолон оро- ...мэдээсэл Жэмhэг ню- ...түрэтан хүрэжэ ерэбэ. ...н, архэ сүлөөдэмнай хал- ...фашис нохосуудай ...буу зэбсэг барин тэмсэ- ...Дугар Бартаевай үнэр ...дүрбэн хүбүүн, аха дүү- ...нда мордоhон юм.

...Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ...жэгсаhан Бартаевтан эрэлхэг зоригтойгоор тэмсээ. Гитлерэй дээрмэшэн сэрэгүүдые хюдан даража, Эхэ ороноо сүлөөлхэ, илалта туйлаха гэhэн зорилго тэдэниие баатаршалга тээшэ хүтэлдэг байhан.

Эсэгын дүрбэн хүбүүнэй хоёрынь фронтhоо бусажа ерээгүй, үсэд шанга тулалдаанда баатарай үхэлөөр унаhан байна. Дайн гээшэмнай тиимэл ха юм даа. Тэрэ хоёр хүбүүд дайсаниие илаха хэрэгтэ өөhэдынгөө ехэхэн хубитые оруулhан, олон гитлеровецүүдые хюдаhан байха.

Харин нүгөө хоёр аха дүүнэрынь—Сергей, Иван Бартаевтан дайнай эхинhээ дүүрэтэрнь тулалдан, дайсанаа даража, олон орден, медальнуудаар шагнагданхай, энхэ мэндэ бусажа ерэhэн юм. Эдэ хоёр баатаршуулые энэ зураг дээрэ харанат. Мүнөө Сергей, Иван Дугарович Бартаевтан түрэл нютагайнгаа Саянай совхоздо ажаллана.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

hургаалай hайн—hургуулиhаа

ХЭШЭЭЛ ДЭЭРЭ—МАШИНА, ПРИБОР

Наука, техникын түргөөр хүгжэжэ байhан үедэ манай республикын олонхи hургуулинуудай багшанар хэшээлнүүдээ үшөөл хуушанай янзаар үнгэргэжэ байhаар. Тэдэнэр hургуулиин кабинедүүдые түхеэрэлгэ, хэшээлдээ техническэ зүйлнүүдые хэрэглэлгэдэ анхаралаа багаар хандуулдаг. Хэшээл бүхэниие аман хөөрөөгөөр үнгэргэжэ ходоо болохогүй. hонигүй, физикэ, химеэр заал hаа практическа хүдэлмэринүүд, туршалганууд хэгдэхэ, зураг, схемэнүүд, кино харуулагдаха зэргэтэй бшуу. Тиимэhээ hургуули бүхэндэ математикын, физикын, химиин, түүхын г. м. тусхай кабинедүүд байха ушартай. Химическэ, физическэ аппарат, приборнуудаар хүсэд хангагданги hургуулинууд республика доторнай тиимэшье олон бэшэ. Зарим багшанарай үхибүүдые hургаха, хүмүүжүүлхэ хүдэлмэридөө мэргэжэл шадабаряа, хүсэ шадалаа гүйсэдөөр элсүүлдэггүйhөөнь болоожо, hургуулиин кабинедүүд хүсэд түхеэрэглэнэгүй, лабораторно хүдэлмэринүүд батаар хэгдэнэ, техническэ хэрэгсэлнүүд ашаглагданагүй, эhэ тооhондо дарагдажа, миин хэбтэдэг. hургуулиин кабинедүүдые багшанар өөhэдөө түхеэрхэ, оньhожоруулха уялгатай ха юм.

Жэшээ болгон Загастайн дунда hургуули абая. Эндэ физикын, математикын, биологиин, түүхын кабинедүүд хэрэгтэй зүйлнүүдээр хүсэд хангагданги, түхеэрэлгэнь hайн. Ондоо тээхин иишэ ходоодоо ерэжэ, кабинедүүдэй ажал хүдэлмэритэй танилсажа, түрүү дүй дүршэлыень халан абажа байдаг.

Физикын кабинет. Досоонь арюун сэбэр. Ханаарнь шкафууд, кинопроектор, «Лэти» гэдэг диапроектнүүд. Эпидископ гэхэ мэтэ. Физикын хэшээлдэ кино табижа байха хүсэд аргатай. hурагшадта, жэшээнь, фильмүүдые харуулхын тула удаан саг хэрэггүй. Шкафтахи нэгэ гол оньhо дарамсаар кабинедэй сонхонуудай хүшэгэнүүд хаагдажа, үhээдэ эбхээтэй байhан экран буулгагдаха, киноаппаратура хүдэлжэ эхилхэ. Лэти диапроектор, эпидископ гэдэгүүд саг үргэлжэ хэрэглэгдэнэ.

Үшөө нэгэ hонирхолтой юумэн гэхэдэ, оньhожоруулагдаhан кабинедэй стол бүхэндэ машина-контролёрнууд бии. Үзэhэн материал, физическэ формулнуудые дабталгада, тоо бодолгодо эдэ машинанууд хэрэглэгдэнэ.

hургуулиин залуу багша С. Ц. Ломбоевой кабинедээ шадамар бэрхээр түхеэржэ, хэшээл бүхэндөө техническэ зүйлнүүдые саг үргэлжэ хэрэглэжэ, hурагшадые hайнаар hургана. Тэрэнэй саашадаа хэхэ, бүтээхэ хүдэлмэринь ехэ. Таhалгаяа улам hайханаар гоёохо, электричествын кабинет түхеэрхэ зорилготой. Мүн hургуулидаа hайн фотолабораторичи, радиоузелтай.

Математикын кабинедүүд мүн лэ hайнаар түхеэрэгдэнхэй. Эндэ хэшээлнүүд hонирхолтойгоор үнгэргэгдэдэг. Киноаппаратура, эпидископ үргэлжэ хэрэглэгдэнэ. Тоо бодолгын самбар үргэн, хахадынь хаагдажа, нээгдэжэ байдаг. Ханаарнь шкафууд... Тэдээн соо математическа приборнууд, инструментнүүд, чертеж, схемэнүүд. Математикын кабинедүүдые багшанар Р. Ц. Найданов Д. Р. Очиров хоёр түхеэрhэн. Тэндэ мүн математическа кружок hайнаар хүдэллэг, ходоо конкурс, олимпиада эмхидхэдэг.

Түүхын, биологиин кабинедүүд мүн лэ иимэшүүгээр түхеэрэгдэнхэй. Загастайн дунда hургуулида техническэ түхеэрэлгэнүүдые хэшээлдэ яажа хэрэглэхэ талаар семинарнууд үнгэргэгдэдэг.

М. ЦЫРЕНОВ.

Сэлэнгэ.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАhАБ?

АЖАЛШАДТА ЁhОТО АНХАРАЛ ХЭРЭГТЭЙ

Хонишон нүхэр Дариев Сэлэнгын совхозой үнинэй, түрүү малшадай нэгэн юм. Энэ хүн 700 гаран залуу хони гэр бүлөөрөө харууhалдаг. Тэрэ мүнөө Юрөөhөө 30 хүрэхэгүй модоной газарта үбэлжэлгэ үнгэргэнэ. Ажалдаа шударгы, оролдосотой байhанайнь гэршэ—нэгэшье толгой хоролтогүй хонидоо үбэлжүүлнэ.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд нүхэр Дариевые магтахал ёhоороо магтана. Зүгөөр тэдэнэй энэ хонишоной hуудал байдал тухай анхардаггүйнь гайхалтай. Гэрынь будагдаагүй, эhэ тооhондо дарагдашанхай, пеэшэниинь hандархай, шаланъ угаагдаагүй, радиоприёмник үгы, газетэ, журнал, ном тэрэнэй гэртэ эгээл хомор зүйл.

Иимэ байдалтай хонишонтой бидэ ушархадаа ехэтэ гайхаhан байнабди. Совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэй хөөрэлдэхэдэмнай, малшадай дунда соёлой хүдэлмэри аймгүйсэдкомой культурын таhаг ябуулха ёhотой гээд, хонишон Дариевай мүнөө үеын байдал тушаа hанаагаашье зобохогүй юм. Иигэжэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд аймагай культурын таhагаархин хоёрой хэхэ уялгаяа бэе бэе дээрээ хаялсаад, hанаа амар байхада ажалшад юундэ хохидохо ёhотой болоноб?

Сэлэнгын аймгүйсэдкомой культурын таhагые даагша Н. Ю. Мадуев бидэнэй тус байдал тухай дуулгахада, ехэ hонирхоо. Соёлшод хонишоной гэртэхи, газаахиие өөдэ татаха ёhогүй. Тэрэ гэр байдалайнгаа ариг сэбэрые өөрөө сахиха ёhотой гэжэ хэлэбэ. Энэнь зүб. Теэд хонишоной радио, газетэ, номгүй, hүүлэй hониие мэдэхэгүй байхадань хэн гэмтэйб?

Хонишон Дариевтай адли байдалтай малшад аймагай холын бэлшээринүүдтэ дайралдахал ха. Юундэб гэхэдэ, малай үбэлжэлгын үедэ ажалшадые соёлой талаар хангаха тухай тон hаяхан ВЛКСМ-эй райком, культурын таhаг hаял хэлсэжэ, тусхай тогтоол абаба. Энэмнай хожомдожо хэгдэhэн ажал бэшэ гү? hүүлэй үедэ аймагай соёлшод ажалаа аргагүй hуларуулаа. Жэшээнь, республикымнай мэдээжэ соёлшодой нэгэн А. Н. Галсановай хүтэлбэрилдэг. Юрөөгэй соёлой байшан малшадай дунда мүнөө үедэ юушье хэнэгүй.

Аймгүйсэдкомой культурын таhагайхид энэ хүниие эрхимээр ажаллажа байhан соёлшодоймнай нэгэн гэжэ хэлэхэ юм. Юундэ иимэ ушар дайралданаб? Аймгүйсэдкомой культурын таhагаархин нютагуудтахи соёлой хүдэлмэриин байдал мэдэнэгүй бшуу.

Малай үбэлжэлгын харюусалгата сагай эгээл түлэг үедэ малшадай дунда соёлой хүдэлмэри эрхимээр ябуулха арга боломжо Сэлэнгын аймагта бии. Жэшээнь, Валерий Дамирановай хүтэлбэрилдэг Новоселенгинскын агитбригада тусхай графигай ёhоор аймагайнгаа колхоз, совхозуудаар ябажа, наада харуулна, лекци уншана. Мүн аймагта автоклуб бии. Тэндэнь шадамар бэрхэ мэргэжэлтэд ябадаг. Сэлэн-Дүүмын хүдөөгэй библиотекые даагша нүхэр Ахмедиева саг үргэлжэ малшадта айлшалжа, ном тараадаг, hүүлэй hонин хөөрэдэг, ажалшадай хүлеэдэг хүниинь болочхой. Иимэ соёлой эдэбхитэд аймагта олон. Тэдэнэй хүдэлмэридэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд, аймагай культурын таhаг үргэлжэ анхаралаа хандуулжа байха ёhотой.

hаяхан ВЛКСМ-эй Сэлэнгын райкомой пленум боложо, ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойдо бэлэдхэл тухай асуудал хараhан байна. Алдарта hайндэрөө угтуулан, комсомол-залуушуулай хэхэ юумэн ехэ. Илангаяа тэдэнэр соёлой хүдэлмэри улам эршэтэйгээр ябуулха ёhотой.

Б. ЦЫРЕНДАШИЕВ,
арадай зохёолой байшангай
директор.

СОМСОВЕДҮҮДЭЙ МҮРЫСӨӨНЭЙ ДҮНГҮҮД

Республикын Министрнүүдэй Совет сомоной, сельскэ болон поселково Сэведүүд хоорондын үнгэрhэн жэлэй IV кварталай социалис мүрысөөнэй дүн гаргаба.

Загарайн аймагай ажалшадай депутадуудай Элхиин сельскэ Совет (гүйсэдхэхэ комитедэйнь түрүүлэгшэ нүхэр Р. Э. Базарова) нэгэдэхи hуури эзэлжэ. Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг, нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэбэ. Энэ сельсоведэй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз, Элхиин авто-заhабарилгын завод (АРЗ), Зэрын ОРС үнгэрhэн жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргээ. Сельсоведэй ниитэ-эмхидхэлэй хүдэлмэриин хэмжээн эрид hайжарhан байна.

Хоёрдохи hуури Хориин аймагай Дээдэ-Хүрбын сельскэ Совет, гурбадахи hуури—Улаан-Үдын аймагай Гүрэльбын сельскэ Совет эзэлбэ.

МАНАЙ САНАШАДАЙ МЕДАЛЬНУУД

ГРЕНОБЛЬ, февралиин 12. (ТАСС-ай тусхай корреспондентнүүд В. Евсеев, Н. Киселев, Ю. Хромов). Мүнөөдэр эндэ 20 километрэй зайда биатлоноор болоhон урилдаанда манай санашад Александр Тихонов, Владимир Гундарцев гэгшэд шалгараа. Эдэ хоёрнай мүнгэн, бронзо медальда хүртэhэн байна. Мүнөө Александр 21 наhатай. Тэрэ биатлоноор оройдхоноо хоёрдохи жэлээ урилдажа эхилhэн намтартай. Александр haяхнайл эдиршүүлэй дунда сачаар урилдахадаа СССР-эй чемпион болоhон юм. Саша заанхаhаа хойшо Сибириин тайга соогуур агнуури хэжэ hураhан, бэлэдхэл hайнтай, мэргэнээр буудадаг ангуушан байhоо. Мүнөөдэр Тихонов бороотойшье байгаа hаань, 20 километрэй зайе нэгэ час 14 минута 04 секунда соо гаталжархёо. Тэрэнэй урда ганса Норвегиин санашан Магнар Солберг ороhон байна. Тэрэ энэ зайгаа нэгэ час 13 минута 45,9 секунда соо гаталhан.

Дэлхэйн үнгэрэгшэ жэлэй чемпион Виктор Маматов (Новосибирск), дэлхэйн вице-чемпион Николай Пузанов (Ленинград) мүрысөөнэй hүүл багта шабар шабха болоhон зүргөөр урилдажа, долоо, зургаадахи hууринуудые эзэлбэ.

ИИГЭЭД ЛЭ МЕДАЛИИН ТҮЛӨӨ

ГРЕНОБЛЬ, февралиин 12. (ТАСС). Мүнөөдэр Швеци Финляндэи хоёрой суглуулагдамал командануудай хоорондо үнгэрэгдэhэн мүрысөөгөөр Олимпиин наадаанай дүрбэдэхи уулзалга дүүрэбэ. Эндэ Швецийн спортсменүүд 5:1 тоотойгоор шүүhэн.

Мүнөө.. эрхим дүрбэн командануудай дунда медалиин түлөө тэмсэл эхилхэнь. Февралиин 13-да СССР-эй, Швециин, Канадын, Чехословакиин суглуулагдамал командануу хоорондоо наадаха болонхой. Февралиин 15-да Швециин Канадын, СССР-эй, Чехословакиин хоккеистнүүдэй хоорондо ээлжээтэ наадан болохоор хараалагдана. Февраляин 17-до Чехословакиин, Швециин, СССР-эй, Канадын спортсменүүд наадаха байна.

Дүрбэн уулзалгын удаа СССР-эй, Чехословакиин, Швециин хоккеистнүүд найма-найман очкотой, канадынхид зургаан очкотой болонхой.

ХУРА БОРООТОЙШЬЕ ҺААНЬ...

Конькигаар урилдагшад мүрысөөнэйнгөө программа дүүргэбэ. Эхэнэр конькишадай дунда 3000 метрэй зайда урилдаанай үнгэргэдэхэдэ, хура бороо орожо тойбо гатаа. Эндэ манай спортсменүүд бирабагүй. Эдэнэр соохоо Лидия Скобликова эрхимлээшье hаа, дүн гаргахада зургаадахи hуури эзэлхэ болобо. Хура бороотой байгаашье hаань, диар юhэн конькишад ѕhала hайн саг харуулжа, урдань Олимпиин наадаанда Скобликовагай тогтооhон (5.14.3) сагые hайжаруулжа шадаа. Алтан медаль (энэнь Голландиин хоёрдохи медаль болоно) Анс Скуг абаха болоо. 23 наhатай энэ спортсменка тэгшэ елүүр дээрэ тогтоогдоhон 5 минутые бусадhаа урид дабажа, дүрбэ минута 56,2 секунда харуулhан. Энэнь шэнэ амжалта, илалта болоно.

Хельсинкиhээ ерэhэн Кайя Мустонен 3000 метрэй зайе таба минута 01.0 секунда соо гаталжа, национальна рекорд харуулаа. Ригэhээ ерэhэн Ласма Каунисте энэ зайда урилдахадаа, аяар 12-дохи хүнэй саг харуулаа.

Иигээд лэ эхэнэр санашадай дунда Олимпиин наадаанай программа дүүрэбэ. Манай басагад урдань Олимпиин наадануудта эрхим амжалта түйладаг hаа, харин мүнөө Людмила Титовагай абаhан хоёрхон медальтай нютагаа бусахань. Энэнь Инсбругта абаhан юhэн медальтай жэшэхэдэ,, бирагүйл ха. Тиихэдэ оройдхоноо 17 очкотой болоhон. Дүрбэн жэлэй саада тээ 56 очкотой болоhон байгаа.

Голландиин конькишад Гренобльhоо хоёр алтан, нэгэ мүнгэн., хоёр бронзо медальтайнууд нютагаа бусахань. Энэнь бусад командануудай дунда эгээл эрхим амжалта болоно.

Мүнөөдэр Олимпиада өөрынгөө түрүүшын геройн нэрые тодоруулба. Энэмнай Франциин мэдээжэ санашан Жан-Клод Килли болоно. Хурдан солбон Килли гэгшэ хоёр алтан медаль абаха болоhон.

Австриин санашад мүнөөдэр бирагүйдөө. Эдэнэр hүүлэй Олимпиин наадаанда хоёр гү, али гурбан медаль абадаг hэн. Харин мүнөө нэгэ бронзо медаль Генрих Месснер гэгшэ командадаа асарhан. Мүнгэн медальда Швейцариин 24 наhатай санашан Вилли Фавр хүртэhэн

Хадатай газараар урилдаhан манай санашад Василий Мельников, Виктор Беляков гэгшэд аяар хойно түригдэжэ, 45—46-дахи hуури эзэлхэ баатай болоо.

ХОККЕЙ

Чехословакиин, ГДР-эй спортсменүүдэй хоорондо болоhон наадан илангаяа hонирхолтойгоор дүүрээ. Эндэ Чехословакиин хоккеистнүүд эрхим hайнаар наадажа, эдэнэрээ 10:3 гэhэн тоотойгоор шүүжэрхёо. Чехословакиин спортсменүүд Хорошевски—дүрбэ, Недомански—хоёр, Иржик, Сухи, Кохта, Шевчик гэгшэд нэжээд шайба сохижо оруулhан байна. ГДР-hээ Карренбауэр, Нови, Петерс гэгшэд баhал нэжээд шайба сохиhон байна.

САНА «БУРЕВЕСТНИГЭЙХИД» ЭРХИМ...

Дүрбэн үдэрэй туршада Дээдэ-Онгостойн оршондо санашадай дунда урилдаан үнгэргэгдэбэ. Эдэ урилдаанда эрхимлэhэн хурдан санашад Буряадай АССР-эй суглуулагдамал командада оруулагдажа, февралиин 21-hээ 25 болотор Южно-Сахалинск хотодо үнгэргэгдэхэ РСФСР-эй зонын түрүү hуури эзэлэлгын мүрысөөндэ хабаадалсаха эрхэ олохо байhан.

Мүрысөөндэ «Труд», «Буревестник», «Спартак», «Локомотив», «Динамо», «Забайкалец», «Урожай» болон «Ажалай резервнүүдэй» командануд, мүн Совет Армиин түлөөлэгшэд хабаадалсаа.

Мүрысөөнүүдэй эгээн лэ богони зайда, 5 модондо, хамталаа дүшэ гаран эхэнэрнүүд урилдаа. «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Анна Ермакова дээрэ дурсагдагша зайе 20 минута 33 секунда саг соо гаталжа, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Мүн лэ энэ командын гэшүүн Галина Пихель 21 минута 15 секунда сагтайгаар хоёрдохи hууринда гараа. Гурбадахи hууринда спортын мастер Нинель Радаева («Буревестник») хүртэhэн байна. Гэрэнэй саг—21 минута 53 секунда. Гэбэшье 10 модоной урилдаанда Н. Радаева 43 минута 18 секунда харуулжа эрхимлээ. Тиихэдэ найман секундаар хожомдожо финишэ ерэhэн А. Ермакова хоёрдохи hууринда гараа.

15 модондо урилдаhан эрэшүүлэй дундаhаа «Спартагай» түлөөлэгшэ, спортын мастер Андрей Бурлаков эрхимлээ. Тэрэ энэ зайгаа 49 минута 11 секунда соо гаталhан. 27 секундаар хожомдожо ерэhэн спортын хүндэтэ мастер Олег Харитонов хоёрдохи hууринда гараа. Мүн лэ спортын мастер Коротков энэл зайда 51 минута 31 секунда харуулжа, гурбадахи hууринда хүртөө.

Залуушуул соохоо Виктор Бурцев эгээн лэ эрхим дүн түйлаhан байна. Тэрэ 15,20 модоной зайе 53 минута 38 секунда, мүн 1 час 13 минута 15 секунда соо гаталжа ерээ.

4×5 гэhэн эстафетын урилдаанда

Вершинина, Воронина, Трусова болон Радаева гэгшэдhээ бүридэhэн «Буревестнигэй» команда эрхимлээ. «Спартагай» түлөөлэгшэд хоёрдохи hуури эзэлээ.

4×10 модондо үгтэhэн эрэшүүлэй эстафетэдэ «Буревестнигэй» команда түрүүлжэ ябаhан аал, урилдаанай hүүлшын шатада «Спартагай» түлөөлэгшэдэ ахигдажа, хоёрдохи hууринда гараха баатай болобо.

30 модоной урилдаанда спортын хүндэтэ мастер Олег Харитонов 1 час 40 минута 37 секунда харуулжа эрхимлэбэ. 1 минута 10 секундаар финишэ хожомдожо ерэhэн спортын мастер Николай Тарабукин хоёрдохи hууринда хүртөө.

Наадаанай hүүлшын үдэр 50 модондо урилдаан болоо. Эндэ Олег Харитонов («Забайкалец») эрхимлэhэн байна. Тэрэ хадаа дурсагдагша марафонско зайе 2 час 48 минута 13 секунда саг соо дабажа гараа. «Спартагай» түлөөлэгшэ Геннадий Галимов хоёрдохи hууринда гараа. Тэрэнэй саг—2 час 51 минута 49 секунда. Мүн энэ зайда залуу санашан Соломников муу бэшэ дүн түйлаа гэжэ тэмдэглэмээр. Тэрэ 2 час 57 минута 10 секунда саг харуулжа, дүрбэдэхи hуури эзэлбэ.

Мүрысөөнүүдэй дүнгөөр 265 очкотой болоhон «Буревестнигэй» санашад түрүү hуури эзэлжэ, республикын спортсоведэй дамжуулгын шанда хүртэбэ. 225 оч... ...так» бүлгэмэй түлөөл... ...хи, спортын «Забайкал... 183 очко абажа, гурб... эзэлээ.

Дурсагдагша мүрысө... гоор манай республикы... нашадай суглуулагдам... бүридхэгдөө. Тиигэжэ ... хэлэглэhэн мүрысөөнд... хаар Южно-Сахалинск ... бо.

Н. И...

Зурагууд дээрэ: 1) ... зайда. 2). 30,50 модо... лаанда түрүүлhэн спо... мастер Олег Харитоно...

Л. АПРЕЛО...

КОНЬКИ ЭДИР БАСАГАДАЙ АМЖА...

Эдиршүүлэй дунда Алас Дурна зүгэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Шэтэ хотодо конькигаар боложо дүүрэбэ. Командна мүрысөөнүүдтэ аха болон дунда наhатай эдишүүл хабаадалсажа, Хабаровска хизаарай команда түрүү hууринда гараа. Хоёрдохи, гурбадахи hууринуудта тус тустань Улаан-Үдын, Шэтын эдир конькишад гараа.

Басагадай дундаhаа мүрысөөнэй түрүүшын үдэр Улаан-Үдын hурагша Таня Бутакова 500 метртэ 53,9 секунда харуулжа эрхимлээ hэн. Хоёрдохи hууринда Тома Искварина (Улаан-Үдэ) гараа. Эндэ Таня Бутакова мүн лэ 1500, 1000 метрэй зайда урилдахадаа, хүсэгдэшэгүй байба. Тиигэжэ Таня гурбан зайда урилдалгын дүнгөөр дунда наhанай эдир басагадай дунда Алас-Дурна зүгэй чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Хоёрдохи hууринда Лида Балябина (Хабаровск), гурбадахи hууринда Тома Искварина (Улаан-Үдэ) гэгшэд гараба.

Эдир наhанай басагад соохоо мүн лэ гурбан зайда урилдаhан Улаан-Үдын 42-дохи hургуулиин 10-дахи классай hурагша Люда Шевчук гэгшые хүсэх... багүй. Тэрээнтэй ... Оля Школьник (... хоёрдохи hууринда гар... болоо. Люба Рогова (Ш... дахи hууринда гараа.

Манай эдир хүбүү... лэгшэд энэ мүрысөөн... гүйдөө. Тиигэжэ Миша... Сережа Селезнев гэгш... таа гурбадахи, бэшэ... шын hууринуудта гара...

Командна очкогоороо... хотын эдиршүүл нэгэ... найхид хоёрдохи hуу...

А. ИГУ...

ХОККЕЙ

Улаан-Үдын ави... дой стадион дээр... хоккейгээр Сибирь... Дурна зүгэй зонын... эзэлхын түлөө мү... жо дүүрэбэ.

Мүрысөөндэ тү... hан Улаан-Үдын «... Примориин хизаар... командануд hүү... уулзаhан байна. Н... лэмсээр манай ... hула тэмсэл ... залгын түрүүшын ... шад илаба. Хоёр... «локомотивайхид» ... хүсэбэшье, доб... урагшагүйдөө. Наа... дахи хахадта Улаан-... лэгшэд үсэд нэтэр... нуудайнгаа ашаар ... гоор булюу болоод ... шье «горнягайхид... наадалгаяа шада... эмхидхэжэ, энэ hү... залга 5:2 тоотойго... илалтаар дүүрээ. Т... нэр РСФСР-эй т... эзэлхэ түгэсхэлэй ... баадалсаха эрхэ о...

Мүрысөөнэй дүн... той болоhон «Горн... Улаан-Үдын «Локо... дохи hуури эзэл... болоhон Сахалинай ... команда гурбадахи ... раа.

Бүхы уулзалгаву... дэhэн Эрхүүгэй об... кеистнүүд эгээн h... рида түригдөө.

Февралиин 25-да ... хэ РСФСР-эй түрүү... хын түлөө болохо ... мүрысөөндэ мана... нүүдэй хабаадалса... болоhониинь харам...

Л. Б...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... хизаарай «Горняк»,... «Локомотив» ко... уулзалгын үе. Айл... тагай дэргэдэ.

Л. ХАПДУРОВ...

УРДА ВЬЕТНАМАЙ ПАТРИОДУУДАЙ ДАЙШАЛХЫ АМЖАЛТАНУУД ТУХАЙ «НЯН ЗАН» БЭШЭНЭ

ХАНОЙ. (ТАСС). Хүсэд бэшэ мэдээнэй ёhоор, январиин 30-hаа февралиин 4 хүрэтэр революционно хүсэнүүд 30 аэродром, тэрэ тоодо 14 американ томо авиабазануудай 11-ые, далайн-сэрэгэй олон баазые, дайсанай артиллериин буунуудай табигдаhан газарнууд болон автоколоннонуудые добтолоо гээд арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ба Урда Вьетнамай арадай январиин 30-да эхилhэн добтолгонуудай үрэ дүн тухай редакционно статья соогоо «Нян зан» газетэ бэшэнэ.

Американ эзэрхэг түримхэйшүүлдэ үгтэhэн сохилтонуудай шухала удха шанартай байhые тэмдэглэхэдээ, эдэ сохилтонууд сэрэгэйнь хүсые hуларуулхаhаа гадна, дайсанай сэрэгүүдэй хүсэл зоригые бууруулаа гээд «Нян зан» газетэ заана.

Эдэ байлдаануудhаа уламжалан, Урда Вьетнамдахи стратегическэ шухала удха шанартай шоссейнэ харгынууд, тэрэ тоодо Сайгон-Бьенхоа автострада, олон шоссейнэ харгынууд таhа дүүрэгдээ. Олон сэрэгэй харгы hандаргагдаа, гол мүрэнэй суднанууд усадхагдаа гээд газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Урда Вьетнамай патриотическа зэбсэгтэ хүсэнүүдэй мүноонэй үргэн ехэ добтолго американ эзэрхэг түримхэйшүүлые, тэдэнэй туhамаршадые угаа хүндэ хүшэр байдалда оруулаа гээд газетэ бэшэнэ.

УРДА ВЬЕТНАМДАХИ ДАИН БАИЛДААН

ПАРИЖ. (ТАСС). Гуэ городтохи эртэ урдын хэрэм дээрэ Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын туг бадаруулагдаhаар хоёр недели боложо байна. Харин информационно агентствэнүүдэй Сайгонhоо мэдээсэhэнэй ёhоор, hандаргагдаhан городой хойто талын хүбине Урда Вьетнамай партизанууд эзэлжэ байhан зангаараа. Городой урда талын хүбида байhан американо-сайгон сэрэгүүд хангалгынтаа баазануудтай оройдоошье холбоогүй болонхой. Город шадар ба Гуэ город соо урда мэтэ шанга байлдаанууд болоhоор. Бүхы харгынууд ба гол мүрэнүүдые сүлөөрэлгын хүсэнүүд хинажа байhаар. Американ далайн пехотын шэнэ хүсэнүүд Гуэдэ имагтал вертолёдуудаар эльгээгдэнэ. Эдэ вертолёдуудыень патриодууд мүн лэ шангаар буудадаг байха юм. Франс Пресс агентствын корреспондентын Сайгонhоо мэдээсэhэнэй ёhоор, февралиин 11-дэ Гуэ город руу сүмэрэн орохые hэдэhэн долоон вертолёдой гурбаниинь буудуулан унагаагдаа. Гансахан лэ вертолёт американ сэрэгүүдэй эзэлжэ байhан райондо буужа шадаа. Гуэ городhоо баруун хойгуур байдаг американ пехотын 1-дэхи дивизиин штаб февралиин 11-дэ артиллереэр ехэ шангаар буудагдаа.

Харин агентствэнүүдэй мэдээсэhэнэй ёhоор, Сайгондохи байдал шахардуу hанга зангаараа. Ниислэлэй түбhөө хойшоо гурбан километртэ ипподром шадар февралиин 11-дэ үсэд шанга байлдаан болоо. Сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй отрядуудта эсэргүүгээр американ танкнууд хэрэглэгдээ. Таншоннядтахи США-гай авиабаза шадар Сайгоной баруун-урда захадахи американ сэрэгүүдэй hомо хэрэгсэлэй складуудые. Шолоной райондо туhамаршадай полициин складуудые патриодууд добтолоо. Радиостанцине ба урдын императорай ордониие хамгаалжа байhан американ-сайгон сэрэгүүдые партизанууд мүн лэ буудаhан байна. Сайгонhоо баруулжаа 18 километртэ, мүрэн дээгүүр гараhан стратегическэ шухала удха шанартай хүүргые сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй частьнууд тэhэлээ. Кантходохи американ агаарай-сэрэгэй баазые патриодууд февралиин 11-дэ дахяад буудажа, хэдэн вертолёт гэмтээтээ.

Меконг мүрэнэй эдэгтэ провинцинуудай түбүүд болохо Танан, Бакльe городуудта байhан американо-сайгон гарнизонуудые сүлөөрэлгын хүсэнүүдэй частьнууд добтолоо.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

ШАТАР

Буряадай АССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн мүрысөөнэй **дүрбэдэхи** уулзалгада Степанов Брыковэй саагуур хэhэн бодолтой ябадалнуудые обёоронгүй, шүүгдэхэ баатай болоо hэн.

Наймадахи классай hурагша Сережа Тыхешкин дүршэлтэй бэрхэ Мотовиловтай наадахадаа. бодолтой ябадалнуудые хэжэ, энэ уулзалгань тэнсүү байдалтайгаар хойшолуулагдаа бэлэй.

Тэрэшэлэн hурагша, нэгэдэхи разрядтай эдир шатаршан Толя Середа Ткачевтой наадахадаа, хоёр хүбүүгээ бодоор андалдахаhаа арсажа, булюу байдалаа алдаhан байна. Цыденов Сойбоновые шүүгээ.

Табадахи уулзалгада Власов Тыхешкиние бэлээр шүүгээ. Мотовиловтай уулзаhан Сойбонов наадаанайнгаа сагые ехээр гаргашалаа. Брыков 59-дэхи ябадалдаа Олзоевто шүүгдэhэнээ мэдэрээ.

Зургаадахи уулзалгада Тыхешкин Середа гэгшэтэй наадахадаа дахинаа шүүгдэбэ. Власов Сойбоновые мүн лэ шүүгээ.

Долоодохи уулзалга эгээн лэ hонирхолтойгоор үнгэрөө. Мүрысөөндэ түрүүлжэ ябаhан Власов Цыденовтэй хараар наадахадаа шүүгээ hэн. Сойбонов Середые, Олзоев Ткачевые. Афанасьев Брыковые, тиихэдэ Игумнов Тыхешкиние шүүгээ.

Энэ уулзалгын удаа абажа боломоор 7 очкотой болоhон Власов түрүүлжэ ябана.

А. МИХАЙЛОВ.

Арадуудай аюулгүй байдалда түбэг татана

ВАРШАВА. (ТАСС). «Бусадай газар дээгүүр ядерна бомбонуудые тээhэн самолёдой ниидэлгэнүүдые болюулхыень США-е СССР уригшалан hануулаа», «Ядерна зэбсэг тээhэн американ бомбардировщигуудай ниидэлгэнүүд арадуудай ба хүн түрэлтэнэй аюулгүй байдалда түбэгтэй» гэhэн гаршагуудтайгаар советскэ hануулгын бэшэгэй текстые Варшавын газетэнүүд хүсэдөөр толилоо. Гренландида «В-52» самолёдой гэмтэhэнтэй дапарамдуулан. США-гай гүрэнэй департаментда энэ бэшэг эльгээгдэhэн юм.

* * *

ПРАГА (ТАСС). Американ бомбардировщигуудай ниидэлгэнүүдэй ехэ аюултай байhанда США-гай правительствын анхаралые Советскэ правительство дахяад хандуулба гээд США-гай гүрэнэй департаментда эльгээгдэhэн советскэ hануулгын бэшэгэй удхые толилходоо Чехословакиин газетэнүүд тэмдэглэнэ.

Вильсон мэхэтэй ябуулга гаргана

ЛОНДОН. ТАСС-ай корреспондент А. Дряхлов ингэжэ дамжуулна:

Английн премьер-министр Гарольд Вильсон Холбоото Штадууд ба Канадада гурбан үдэрэй аяншалга хэжэ дүүргэбэ.

Английн премьер-министрэй далайн саагуур аяншалгаhаа, США-гай президент Джонсонтой тэрэнэй хэhэн хэлсээнhээ тиимэ hонирхолтой үрэ дүнгүүд гараагүй. Вьетнамда США-гай хэжэ байhан эзэрхэг түримхэй ябуулгада хабаадалсахагүй гэжэ Английн олониитын, олонхи лейбористнуудай эрилтэ хэдэг байбашье, Вьетнамда США-гай бэелүүлдэг политикые дэмжэдэг байhанаа президент Джонсондо Вильсон дахяад лаблан хэлэжэ үгөө.

Вьетнамда США-гай бэелүүлдэг политикые хүсэдөөр дэмжэдэг байhан тухайгаа мэдүүлгые Английн премьер «бэеэ баринги байгты» гэhэн уряагаар зөөлэрүүлхэ hэдэлгэ гаргаhан байха юм.

Вильсонэй мэдүүлгые тайлбарилхадаа, «Морнинг стар» газетэ ингэжэ бэшэнэ. «Бэеэ баринги байха тухай хөөрэлдөөн, удаань Хойто Вьетнамые бомбодожол байлгые дэмжэлгэ хадаа нэгэ талаhаа президент Джонсоной hаналыень ханааха, нүгөө талаhаа Вьетнамда США-гай хэжэ байhан дайн байлдаа болюулха тухай эрилтэ хэдэг лейбористнууд ба Английн арадай hанаа заhаха гэhэн мэхэтэй ябуулга болоно».

Англи США хоёрой хоорондоо «нягадалтай ба хани барисаатай байhые» онсолон тэмдэглэхэ гэжэ Вильсон ба Джонсон үгэ хэлэхэдээ оролдоhон байна. Гэбэшье Английн хэдэ хэдэн газетэнүүд эдэ мэдүүлгэнүүдтэ этигэл багатайгаар хандаhан байха юм. Жэшээлхэдэ, «Санди таймс» газетэ февралиин 11-дэ ингэжэ бэшээ. «Англи США хоёрой хоорондохи харилсаан «урда мэтэ hайн» гэжэ Джонсоной «баталан хэлэhэниинь» бодото байдалые үнэөө харуулнагүй».

Йемендэхи байдал

ХОДЕЙДА. (ТАСС). Санаhаа зүүн-урагшаа байдаг хоёр тосхониие монархистнуудай бандануудhаа сүлөөлжэ, республиканска сэрэгүүд шэнэ амжалта түйлаба.

ЙАР-ай ниислэлhээ хойшоо 50 километртэ оршодог Хаджа город шадар урда мэтэ үсэд шанга байлдаанууд боложол байhаар. Сана руу шэнэ сэрэгүүдые, hомо хэрэгсэл ба эдеэ хоолой зүйлнүүдые эльгээдэг Сана-Ходейда гэжэ харгые республиканска сэрэгүүд хинажал байhаар.

ЙАР-ай Республиканска Соведэй ба Министрнүүдэй Совѣдэй хамтын заседани haяхан болоо. Абдуррахман Аль-Арьяни түрүүлэгшээр hуугаа. Орон доторхи байдал тухай асуудал заседани дээрэ зүбшэгдөө.

hүүлэй неделиин турша соо хэгдэhэн сэрэгэй ябуулганууд тухай ЙАР-ай премьер-министр ба зэбсэгтэ хүсэнүүдэй главна командалагша генерал Хасан Аль-Амри элидхэл хээ. Хоёр ороной политикые тааралдуулгада хамаатай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхын тулада ЙАР-ай Нэгэдэлэй хэрэгүүдые эрхилхэ министрые Урда Йеменэй Арадай Республикада эльгээхэ болоо.

ГРЕНЛАНДИДА БОЛОҺОН АЮУЛ ЯМАР ХОЙШОЛОНТОЙ БАЙХАБ?

Лев ГЕДЕОНОВ,
физико-математическа эрдэмэй кандидат,
В. Г. Хлопиной нэрэмжэтэ радиева институдай лабораторие даагша

Советскэ Союз дотор оршон тойронхи байдалда радиоактивна хоро тараахагүй асуудал тухай ехэхэн анхарал хандуулдаг байна. СССР-эй правительство халаа шэнжэлгын хүдэлмэридэ, мүн ямаршье радиоактивна хоро тарааха ябадал болюулха хэмжээнүүдые зохёохын тулада ниилээд ехэ мүнгэ зөөри гаргажа үгэнэ. Тиигээд энэ талаар түйлагдаhан аша үрэнь Нэгэдэмэл Нацинуудай Организаци. Экономическа Харилсан туhалалсалгын Совет, Атомна элшэ хүсэ эрхилхэ уласхоорондын агентство гэхэ мэтын уласхоорондын эмхи зургаануудаар дамжан, бүхы дэлхэйн эрдэмтэдэй шадабари боложо, туhа хүргэдэг байна.

Ядерна буу зэбсэг туршалгые хорихо тухай 1963 ондо Московско договорто гар табигдаа hэн. Энээнэй ашаар, урдань радиоактивна хорото зүйлнүүдые халдааhан хии агаарые аажамаар арюудхан сэбэрлэхэ, мүн бүхы дэлхэй дээрэ оршон тойронхи байдалда радиоактивна хоро тарааха ябадал юрэнхы дээрэнь хорооха аргатай болоhон юм.

Зүгөөр энэ талаар манай газар дэлхэйе бүримүhэн ариг сэбэр болгохо этигэл найдабари hүүлэй үедэ нэгэнтэ бэшэ таhалдаха аюулда ороhон байгаа. Московско договор баталhанhаа хойшо үнгэрhэн табан жэл шахуу сагай турша соо бүхы дэлхэй дээрэ радиоактивна хоро таралан бузарлаха ябадал дахин дахин үзэгдөө hэн. Тиихэдээ ядерна буу зэбсэг тээжэ ябаhан США-гай самолёдуудай аюулда орожо эдэрhэн ушарнууд нэгэнтэ бэшэ болоhон байха юм.

Бүри haяшаг Испанида Паломарес гэжэ тосхон шадар үзэгдэhэн ушар халаа бүхы дэлхэйн хүн зоной hанааень зобооhон байгаа. Тэндэ аюул боложо, США-гай атомна бомбонууд гээгдэн бутараа hэн.

Тиигээд мүнөө болоходо. Гренландида, Тулен шадар бүри ехэ аюул ушаржа, США-гай водородно бомбонууд гээгдээ гэhэн мэдээсэл радио болон хэблэл газетэнүүд тарааба. Иимэ аюул ямар хойшолонтой байжа болохоб?

Гэбэшье ямар ушар шалтагаан болоhон тухай эли тодо юумэ мэдэгдэнэгүй, хуу нюуса далда байха юм. Тэрээн дээрэhээ научна талаар тодорхой сэгнэлтэ үгэхын аргагүй. Харин иимэ тухайлжа хэлэхээр байна гээшэ ааб даа.

Хэрбээ эдэ бомбонуудай тэhэрхээр болгогдоhон үедөө самолёт дээрэhээ уhа руу унаhан байгаа юм hаань, энээнэй аюул хойшолон hураггүй ехэ байха ушартай. Эдэ бомбонуудай али нэгыень бэдэржэ олоод, уhан соохоо гаргаха үедэ тэhэрбэл, тиимэ гэшэгүй ехэ аюул ушаруулха байна. Юундэб гэхэдэ. термоядерна бомбо тэhэрхэдээ, юрын тэhэрдэг зүйлнүүдэй хэдэ миллион тонныи тэhэрhэнтэй тэнгэй байха юм. Тиигээд ерэхэлээрээ, 1945 ондо Хиросимада атомна бомбын тэhэрhэндэ орходоо, мянга дахин үлүү хүсэтэй байжа болохо юм. Тиимэ ушар 1954 ондо Маршаллова олтирогууд дээрэ боложо, бага бэшэ гэм хохидол ушаруулhан байгаа. Гэхэ зуура тэрэмнай хабтагай ехэ Номгон океанай дунда хүн зоной hуудаггүй, аяар холын газарта болоhон байгаа бшуу.

Мүнөө дэлхэйн океанай хүн зоной олоороо ябадаг газарнуудай нэгэн болохо—Атлантикын хойто талада болоhон ушар тухай хэлэгдэнэ ха юм. 1954 оной мартын 1-дэ тэhэрhэн США-гай водородно бомбо соо гол ехэ элшэ хүсэниинь уран-238 байhан юм гэжэ профессор Ротблатт харуулhан байгаа. Эгээ тэрэ уран-238 тэhэрээд байхадаа бутаран таража, оршон тойронхи хии агаар дотор радиоактивна хоро түхөөжэ бузарлаха байна бшуу.

Тиин хэдэн арбаад гү, али 200—300 метр гүнзэгы уhан соо унаhан бомбо хадаа огторгойн үндэртэ тэhэрhэндэ орходоо бүри үлүү ехэ аюултай байха болоно. Ушарынь хадаа тиимэ хоро шэнгээhэн угаа ехэ далайн уhан уурал манан боложо агаарта дэгдээд, hүүлээрнь газар дэлхэй дээрэ тунан таража, хоро халдааха байна ха юм. Мүнөө аюул болоhон газарта радиоактивна зүйлнүүд тараха ушартай болоод байна. Хэблэлдэ гараhан мэдээсэл дээрэhээ харахада, самолёдой унаhан газарта тиимэ хороной таража байhан ушарнууд үзэгдэнэ. Иигээд байхадаа, ехэ хоротой радиоактивна зүйлнүүд эндэ таража, далайн уhа бузарлаба гээшэ.

Радиоактивна хоро тарааха үшөө нэгэ газар дэлхэйн океанай карта дээрэ нэмэжэ бии болобо. Далайн уhанай урасхал байн байтараа угаажа, энэ аюултай газарые hалгааха юм ааб даа. Тэд иимэ ушар болоhоо урид далай соохи амитад, гэрэ тоодо ангуушадай баридаг загаhадшье, энэ хорото радиоактивна зүйлнүүдые бэедээ шэнгээжэ болохо байна бшуу.

Энэ хадаа дайн сэрэгтэ бэлэдхэлтэй холбогдоhон юрэдөө болошогүй ушар дээрэhээ тохёолдобо. Америкын эрдэмтэд бэшэ бэшэ гүрэнүүдэй эрдэмтэдhээ заашье дутуугүйгөөр, газар дэлхэй дээрэхи радиоактивна хорото зүйлнүүдые бага болгохо гэжэ ходоол hанаархажа байдаг юм гэжэ мэдээжэ.

Тиимэhээ газар дайда дээрэ болон уhан далай соо иигэжэ радиоктивна хоро тарааха уласхоорондын эрхэдэ харша иимэ аюулта ябадалнуудые болюулхын тулада өөhэдынгөө оролдолго хэшээл гаргахыень уряалжа, США-гай эрдэмтэдтэ бидэ нэр ханданабди.

(АПН).

ПРАВДА БУ...

Мүнөөдэрэй ...

Нэгэдэхи хуудаh... зонине толгойлон, ... та тээшэ» гэhэн ту... «Табан жэлые ... урид» гэhэн рубри... формацинууд. «Аб... шон болохогуйш»... Рыжковой репорта... шухала мэдээсэлн...

Хоёрдохи хууда... орон доторнай. Үнэ... дой хүдэлмэри тух... мовагай статья. В.... шын зураглал. Инф...

Гурбадахи хууда... хэлэ hургуулинууд... хай Е. Ростовцева... Хилын саанаhаа м...

Дүрбэдэхи хууда... вет Армиин 50 жэ... рюулагдаhан ма... Спортын hонин. Со...

Редактор
Ц. Ц. ЦИ...

Гор. Улан-Удэ, ... равления по печати ... Министров БурАССР ... Н-01362.